

KEVSER SURESİ

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

Ehl-i Beyt Serisi: 14

İMAM MEHDİ

(Ona Selam Olsun)

Telif Komisyonu

(Hak Yolunda Müessesesi)

Çeviri:

Cafer Bendiderya

KEV SER

Kevser Yayınları: 124

Kitabın Orijinal Adı: Pîşvayan-i Masûm / Zindegînamey-i Çehardeh Masûm

Yazarı: Telif Komisyonu (Muessese-i Der Rah-ı Hak)

Çeviri: Cafer Bendiderya

Emeği Geçenler: Habip Coşkun - Musa Güneş
İbrahim Aras

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Kapak: Hasan Başbuğ

Baskı: Yılmaz Matbaacılık (Sertifika: 27185)

Litros Yolu 2. Matb. Sitesi 3 NB 2

Zeytinburnu-Topkapı / İst. Tel: 0212 493 00 85

Basım Tarihi: 1. Baskı: Haziran 2007 / 2. Baskı: Haziran 2013

ISBN: 978-9944-709-00-2

Not: Çeviride kitabın 1381 hicrî Şemsî tarihli 1. baskısı esas alınmıştır

Kevser Yayınları

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok. No: 14 / 1

Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 / 555 16 66

Faks: 0212 – 631 36 01 / 555 22 12

www.kevseryayincilik.com

İÇİNDEKİLER

Kısaca Hayatı	11
Diğer Dinlerde Vaat Edilen Mehdi İnancı	13
İslâm Kaynaklarında Vaat Edilen Mehdi İnancı	17
Şiî ve Sünnî Hadislerinden Örnekler	22
İmam'ın Doğumu	29
Hz. Mehdi'nin Doğumunun Gizli Olması	33
Gaybet Meselesi	37
Gaybet-i Suğra ve Gaybet-i Kübra	41
Dört Naip	42
<i>Ebu Amr Osman b. Said el-Amrî .....</i>	<i>43</i>
<i>Ebu Cafer Muhammed b. Osman b. Said el-Amrî.....</i>	<i>46</i>
<i>Hüseyin b. Ruh Nevbahtî .....</i>	<i>49</i>
<i>Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed Semerî .....</i>	<i>51</i>
Gaybetin Müspet ve Menfi Tesirleri	55
Gaybet Zamanında İmam'ın Varlığının Faydaları.....	59
Gaybet-i Suğra'da İmam'ın Kerametleri	65
Kefen.....	65
Ziyaretin Yasaklanması.....	66
İki Elbise.....	66
Şüphe.....	68

Pişmanlık	69
Dua.....	70
İmam Mehdi'yi (a.s) Görenler	73
İmam'ın (a.s) Uzun Ömrü.....	83
Zuhur Vaktini Belirtmek	87
Zuhur Alametleri.....	88
a) Zuhur Öncesinin Durumunu Bildiren Hadisler	88
b) Zuhurdan Önceki Olaylar	89
İmam'ın (a.s) Kıyamı	95
Hz. Mehdi'nin Gaybet Döneminde Şiîlerin Vazifeleri	97
Cemkeran Mescidi	98
İmam Mehdi'den Veciz Sözler.....	101
kaynakça	103

Bismillahirrahmanirrahim

Andolsun biz Zikir'den (Tevrat'tan) sonra Zebur'da yazdık ki: "Şüphe yok ki yeryüzü, temiz kullarıma miras kalır."

(Enbiyâ, 105)

Asırların ardından, sabırla, dayanıklı bir dağ gibi rahvan bir at üzerinde azimle geliyor... İlâhî ellerinde; namertleri ortadan kaldırmak için kılıç coşmakta, halkı hidayet etmek için Kur'ân nuru parlamakta... Beşeriyetin en karanlık gecesinde parlayan bir yıldız gibi geliyor. Sahtekârlıkların ürkütücü ormanında doğruluğun sembolü olarak geliyor...

Başında Muhammed'in (s.a.a) sarığı, sırtında Muhammed'in (s.a.a) gömleği, ayağında Muhammed'in (s.a.a) çarığı, göğsünde Muhammed'in (s.a.a) Kur'ân'ı ve elinde Ali'nin (a.s) kılıcıyla; Zehra'nın (s.a) sevgisi, Hasan'ın (a.s) sabrı, Hüseyin'in (a.s) cesareti, Seccad'ın (a.s) ibadeti, Bâkır'ın (a.s) ilmi, Sadık'ın (a.s) doğruluğu, Kâzım'ın (a.s) tahammülü, Rıza'nın (a.s) rızası, Cevad'ın (a.s) cömertliği, Hâdi'nin (a.s) hidayeti, Askerî'nin (a.s) heybetiyle geliyor...

Baştanbaşa nübüvvet ve velayet simgesidir o. Bütün peygamberlerin özellikleri toplanmıştır onda... Âdem (a.s) gibi yepyeni bir insanlığın temelini atacak; Nuh (a.s) gibi yüzyılların dert ve mazlumiyet yükünü omuzlayacak, kâfirleri hiç çekinmeden Allah'a çağırarak; İbrahim (a.s) gibi tevhit ferya-

dını yükseltecek ve putları devirecek; Musa (a.s) gibi zalim Firavunlara isyan edecek; İsa (a.s) gibi ölü insanıyeti diriltecek ve biricik cediti Hz. Muhammed (s.a.a) gibi bütün dünyayı kurtuluşa çağıracaktır o.

Namaza durduğu zaman, ezeli hakka tapmanın aynasıdır. Peygamberlerin (s.a.a) vahiy çağrısı onun sözlerinde yüreklerle nasihat gibi oturur. Feryadı asırları aşar ve öfke kılıcı Firavunları ebediyen mahvoluşun dipsiz kuyusuna gömer.

Kıyamete denk olan kıyamı, dünya kıyametini gerçekleştirecek; diyanet mazharı olan zuhuru, dini cihana hâkim kılacak; imamet ağacının meyveli dalı olan elleri, yeryüzünü gökyüzüne bağlayacak; ilâhî vahiy gibi olan sözleri, melekleri insanlarla komşuluğa çağıracaktır.

O, ayağa kalktığında, dalalet toprağa düşer. Başını doğrulttuğunda, hidayet kıyam eder. Kıyamı, bozulmuşların mezbahasıdır. Adı namertlerin ölümü, başlayışı zalimlerin sonudur. Devamı, iyi insanların tükenmeyen salahı; gaybeti onu arzulayan zulme uğramışlar için en uzun gecedir ve zuhuru, canı boğazına gelmiş sevgililerin kurtuluş sabahıdır.

Allah'ın izniyle, Allah'ın hükümlerini cihana galebesini sağlayıp sabit kılacak ve insanoğlunun hâlâ tanınmamış olan Halifetullah makamının derin manasını dünya âlemine aşikâr edecektir.

Varlığı, Allah'ın büyük nişanesi; gaybeti, gaybın tefsiri; zuhuru, ahiretin müjdecisi; kıyamı, ahde vefa ve cihadın tefsiridir. Kelâmı, Kur'ân'ın yorumu; bakışı, kaybolmuşlar için peygamberlerin sevgi denizinin dalgalarıdır. Sonunda din kervanını menzile o ulaştıracak, peygamberlerin gönderiliş amaçları ve onların çektiği zahmetler karşılık bulacak ve açığa çıkacaktır. Selâmların en güzeliyle selâm olsun ona.

Ya Rabbi! Onun zuhurunu çabuklaştır, adalet aşkına ağlayan gözleri onun Muhammedî nuruyla aydınlat ve müminleri onun askeri olmakla müjdele!

KISACA HAYATI

Adı: Ehlibeyt İmamları (a.s), İmam Mehdi'nin (a.s) adını anmayı izleyicilerine yasaklamışlardır, *"Onun adı Peygamber'in (s.a.a) adıyla ve künyesi Peygamber'in (s.a.a) künyesiyle aynıdır;"*⁽¹⁾ *zuhur edinceye kadar onun adını anmak caiz değildir."*⁽²⁾ buyurmakla yetinmişlerdir.

Lakabı: En meşhur lakapları Mehdi, Kaim, Hüccet ve Bakıyyetullahtır.

Babası: On Birinci İmam Hasan Askerî'dir (a.s).

Annesi: Roma İmparatoru'nun kızı Nergis Hatun'dur.

Doğum Tarihi: 15 Şaban 255 hicrî kamerî.

Doğum Yeri: Samarra/Irak.

Ömr-i şerifi: Şimdiye değin (kamerî 1404) bin yüz elli yıl ka-

---

1- *Kemalu'd-Din*, Şeyh Saduk, c.1, s.403-404 ve c.2, s.49, 159-160

2- *Biharu'l-Envar*, c.51, s.31-34; *Usul-i Kâfi*, c.1, s.332, 333, İsimden Nahiy Babı; *Kemalu'd-Din*, Şeyh Saduk, c.2, s.2, 8, 49, 361, 362

İmam Mehdi'nin (canlarımız ona feda olsun) gerçek ismini anma konusunda âlimler arasında ihtilaf vardır. Onlardan Şeyh Ensarî gibi bazıları bunu mekruh bilmiş, Şeyh Tusî gibi geçmiş eski âlimlerden bir grubu onu bütünüyle haram bilmiş ve Hacı Nurî gibi bazıları da iki kısma ayırarak adını söylemeyi genel meclis ve toplantılarda haram bilmişlerdir. bk. *Necmu's-Sakib*, s.48

dar bir zaman değerli ömründen geçmektedir. Allah Teâlâ istediği sürece bu devam edecek ve bir gün Allah'ın emriyle zuhur ederek dünyayı adaletle dolduracaktır.

DİĞER DİNLERDE VAAT EDİLEN MEHDİ İNANCI

Dünyayı ıslah edecek olan vaat edilmiş Mehdi inancı, çoğu din ve mezheplerde mevcuttur. Sadece Şîiler değil, Sünnîler ve hatta Yahudi, Hristiyan, Zerdüşť ve Hindular gibi diğler dinlerin izleyicileri de, büyük bir ıslah edicinin zuhuruna inanır ve onu beklerler.

- Hindularca semavî kitap olarak kabul edilen "Vedalar"da şöyle yazılmıştır:

Dünyanın tahribinden sonra, ahir zamanda bir padişah ortaya çıkacak ve bütün mahlûkların önderi olacak. Adı Mansur'dur.⁽¹⁾ Bütün cihanı fethedip insanları kendi dini-

---

1- Merhum Muhaddis Kummî, *Necmu's-Sakıb* adlı eserinde şöyle diyor: "Zahîre ve Tezkire adlı kitaplarda, İmam Mehdi'nin (a.f) adı olan 'Mansur', Brahmanların kutsal ve semavî kitap olarak bildikleri 'Vedalar' kitabında geçer. Şeyh Furat b. İbrahim el-Kûfî, İmam Muhammed Bâkır'ın (a.s): **'Kim mazlum olarak öldürölürse, onun velisine (hakını alması için) yetki vermişizdir.'** ayetinin tefsiri hakkında şöyle buyurduğunu nakleder: *'Maksat, Hüseyin'dir (a.s).'* Yani o, mazlum öldürölürmüştür. **'O veli de öldürölmede ölçüyü aşmasın. Zaten o, gerçekten mansurdur, yardım görmüştür.'** (İsrâ, 33) ayeti hakkında da: *'Allah, Mehdi'yi (a.s) Mansur olarak adlandırdı; nasıl ki Peygamberimiz; Ahmed, Muhammed ve Mahmud olarak adlandırıldı ve nasıl ki İsa Peygamber, Mesih olarak adlandırıldı.'* buyurdu. (Bihar, c.51, s.30) Hz. Mehdi'ye (a.s) 'Mansur' denilmesindeki sebep,

ne sokacak, mümin-kâfir herkesi tanıyacak ve Allah'tan istediği her şey olacaktır.⁽¹⁾

- Zerdüş'tün öğrencisi Camasb'ın yazmış olduğu kitapta şöyle geçer:

Araplar diyarından, Haşimoğulları'ndan birisi çıkacaktır. İri yapılı, ayakları uzun ve başı büyükçedir. Ceddinin dini üzeredir. Çok kalabalık bir orduya sahiptir. İran'a gidecek, orayı bayındırlaştırarak ve yeryüzünü adaletle dolduracaktır. Onun adaleti sayesinde, kurtla koyun bir arada su içecektir.⁽²⁾

- Zerdüş'tlerin dinî kitaplarından olan "Zend"de ise şöyle yazar:

O zaman, iyilik ilâhları tarafından büyük bir zafer gele-

Aşura Ziyareti'nde geçen şu tabirden dolayı olabilir: *Senin makamını yüce kılan ve beni de sizinle yücelten Allah'tan, Muhammed'in (s.a.a) Ehlibeyti'nden olan Mansur İmam'ın eşliğinde senin intikamını almayı bana nasip etmesini diliyorum.*" (Necmu's-Sakıb, s.47)

Yine, Nüdbe Duası'nda geçen: *"Düşmanına karşı kendisine yardım edilen (Mansur) nerededir?!"* ifade de bu sebeple olabilir.

1- Bişarat-i Ahdeyn, s.245

2- Bişarat-i Ahdeyn, s.258.

(Adı geçen kitabın s.243 dipnotunda şöyle nakledilmiştir: "Siyer ve tarih yazarları Geştasb b. Lehrasb'ın kardeşi Camasb, bir müddet Zerdüş'tün yanında maarif kesp etmiştir.")

Şunu da hatırlatmamız gerekir ki, Camasb'ın kitabında nakledilenler, hadislerde de geçmiştir. Öyle ki *Hisal-i Saduk*'ta Emirü'l-Müminin Ali'den (a.s) şöyle rivayet edilmiştir:

"Kaimimiz kıyam edince, gökyüzü damlalarını indirir, yeryüzü bitkilerini çıkarır, kulların kalplerinden kin ve düşmanlık çıkıp gider, yırtıcı hayvanlarla yırtıcı olmayan hayvanlar barış içinde yaşarlar." (*Muntehebu'l-Eser*, s.473-474)

cek ve kötülük ilâhlarını ortadan kaldıracak. Kötülük ilâhlarının iktidarı yeryüzündedir, gökte hiçbir sultanı yoktur. İyilik ilâhlarının zaferinden ve kötülük ilâhlarının soyu yok edildikten sonra, âlem asıl saadetine ulaşacak ve Âdemoğulları mutluluk tahtına oturacaklar.⁽¹⁾

- Tevrat'ın Tekvin Kitabı'nda, İsmail Peygamber'in (a.s) soyundan gelecek olan On İki İmam'dan bahsedilir:

Gerçekten de İsmail hakkındaki duanı duydum ve şimdi ona bereket verdim. Onu bol verimli edip çoklukla nihayete ulaştıracağım. Soyundan on iki önder getireceğim ve onu yüce bir ümmet kılacağım.⁽²⁾

- Hz. Davud'un (a.s) Mezamir'inde şöyle geçer:

Fakat Rab salihlere destek olur. Salihler yeri miras alır ve onda ebediyen otururlar.⁽³⁾

- Kur'ân-ı Kerim'de de şöyle geçer:

Andolsun biz Zikir'den (Tevrat'tan)⁽⁴⁾ sonra (Davud'a indirilmiş) Zebur'da⁽⁵⁾ yazdık ki: "Şüphe yok ki yeryüzü, temiz kullarıma miras kalır."⁽⁶⁾

Yine Kur'ân'da şöyle buyrulur:

1- Bişarat-i Ahdeyn, s.238

2- Tekvin Kitabı, 17-20

3- Kitab-ı Mukaddes, Mezamir, 37/10-37.

Mezamir-i Davud, Tevrat'ın Arapça tercümelerinde de açıklandığı gibi, Zebur'un kendisidir. el-Muncid'de Zebur lügati hakkında ise şöyle yazıyor: "Zebur, [Semavî] kitaptır; genelde 'Mezamir-i Davud Nebi' olarak kullanılır."

4- Tevrat yerine "Zikir" kelimesinin kullanıldığına dair Enbiyâ, 7. ve 48. ayetlere müracaat edilsin.

5- İsrâ Suresi'nin 57. ayetinde: "Zebur'u Davud'a verdik." denilir.

6- Enbiyâ Suresi, 105

Allah sizden inanıp iyi işlerde bulunanlara, onlardan önce gelip geçenleri nasıl yeryüzüne sahip ve hâkim kıldıysa, onları da mutlaka yeryüzüne sahip ve hâkim kılmayı ve onlara, razı ve hoşnut oldukları dini nasip edip o dini, bütün dinlerden üstün etmeyi, korkularını emniyete dönüştürmeyi vaat etmiştir. Bana kulluk etsinler ve bana hiçbir şeyi eş tutmasınlar.⁽¹⁾

Bir başka ayette de şöyle buyrulur:

Ve biz ise, yeryüzünde zayıf hâle getirilmek istenenlere lütfetmeyi, onları halka rehber kılmayı ve yeryüzüne onları mirasçı kılmayı diledik.⁽²⁾

Numune olarak zikrettiğimiz bu ayetler, ahir zamanda dünyanın, Allah'ın layık kullarının eline geçeceğinin, bu mirasın asıl sahiplerinin onlar olduğunun ve sonunda insanların rehberliğine ve önderliğine onların geçeceğinin delilidir.

Eğer beşer, Allah'a giden doğru yoldan sapmış, boğazına kadar bataklığa saplanmış ve alçaklık uçurumunun derinliklerine düşmüşse, bu demektir ki sapıklığa düşüşün son haddine ulaşmasına fazla bir şey kalmamıştır. Böylece çok yakında beşeriyet vicdanı uyanacak; baskı ve zorbalıkla veya kendi akıl, düşünce, teknoloji ve maddî ilimlerle evrensel adalet, düzeni ve saadeti yerleştiremeyeceğini anlayacaktır. Yine, emniyet, safa ve samimiyetle birlikte adalet esaslarına göre evrensel bir hükümetin kurulması için kendi ilişkilerini iman, vahiy ve ilâhî velayeti kabullenme esasına dayandırmaktan; ilâhî ve evrensel bir kurtarıcının rehberliği ve önderliği eşliği sayesinde kendini tehlikelerin girdabından kurtarıp kemale götüren yolu sürdürmekten başka bir yol ve çaresinin olmadığını görecektir.

1- Nûr Suresi, 55

2- Kasas Suresi, 5

İSLÂM KAYNAKLARINDA VAAT EDİLEN MEHDİ İNANCI

Yüce Peygamberimiz (s.a.a) ve Ehlibeyt İmamları (a.s), defalarca çeşitli münasebetlerle Hz. Mehdi (a.f), zuhuru, kıyamı, uzun sürecek olan gaybeti ve diğer özellikleri hakkında haberler vermişler ve onların ashap ve yârenleri de onlardan aldıkları bu bilgileri nakletmişlerdir.

"el-İmamu'l-Mehdi" kitabının yazarı, Hz. Mehdi (a.s) ile ilgili hadisleri nakleden sahabe ve tabiinden ellışer kişinin ismini zikretmiştir.⁽¹⁾

Büyük ve tanınmış şairler de, Hz. Mehdi (a.f) dünyaya gelmeden yıllar ve hatta bir asır önce, bu hadislerin taşıdığı manayı şiirlerinde dile getirmişlerdir:

- Şia'nın mücadeleci ve yorulmaz şairi Kumeyt (öl. 126 hicrî kamerî) İmam Bâkır'ın (a.s) huzurunda vaat edilen İmam Mehdi (a.f) hakkında bir şiir okudu ve İmam'ın (a.s) ne zaman kıyam edeceğini sordu.⁽²⁾

- İsmail Hamirî (öl. Hicrî 173) İmam Sadık'ın (a.s) eliyle hi dayet olduktan sonra huzuruna gidip uzun bir kaside okudu.

1- "el-İmamu'l-Mehdi" Ali Muhammed Ali Dahil'in eseri, s.40-47 "Nevid-i Emn ve Eman" kitabının 91. sayfasında da sahabeden 33 kişinin adı zikredilmiştir.

2- el-Gadir, c.2, s.201-203, Beyrut baskısı

Aşağıda geçen bu kasidenin beyitlerinden bir parçasının tercümesidir.

Rabbimi şahit tutuyorum, hüccettir sözün⁽¹⁾
Tüm halka, ister itaatkâr olsun, ister günahkâr
Gerçekten veliyy-i emr ve Kaim'in
Ki canım tüm iştiyakla onu arzuluyor
Gaybeti vardır, şüphesiz o kaybolacaktır
Allah'ın selâmı o gaibe olsun!
Bir müddet kalacak sonra zuhur edecek
Doğu ve batıyı adaletle dolduracak.⁽²⁾

• Hicrî üçüncü yüzyılın büyük şairi Di'bil Huzaî (öl. 246), İmam Rıza'nın (a.s) huzurunda okuduğu bir kasidede şöyle der:

Bugün veya yarın gerçekleşmesine ümitli olduğum şey
olmasaydı,
Kalbim onun hasret ve kederinden parça, parça olurdu.
Kesin kıyam edecek İmam'ın zuhurudur ümidim.
Allah'ın adı ve bereketleriyle kıyam edecek o.
Aramızda hak ve batılı birbirinden ayıracak
İyilikleri ödüllendirir, kötülükleri cezalandırır o.⁽³⁾

Di'bil, bu beyitleri okuduğunda, İmam Rıza (a.s) başını doğrultarak şöyle buyurdu:

Ey Huzaî! Bu şiirleri Ruhu'l-Kudüs senin diline cari etmiştir.

1- Maksat, İmam Cafer Sadık'tır (a.s).

2- el-Gadir, c.2, s.247, Beyrut baskısı

3- el-Gadir, c.2, s.360. el-Fusulu'l-Muhimme, s.249

Sonra buyurdu ki:

O İmam'ın kim olduğunu biliyor musun?

Di'bil: "Bilmiyorum; yalnız, kıyam edip dünyayı adaletle dolduracak sizin soyunuzdan bir İmam olduğunu duymuşum." diye cevap verince, İmam şöyle buyurdu:

Ey Di'bil! Benden sonra oğlum Muhammed (İmam Cevad -a.s-), ondan sonra oğlu Ali (İmam Hâdi -a.s-), ondan sonra oğlu Hasan (İmam Hasan Askerî -a.s-) imamdır. Hasan'dan sonra da oğlu Hüccet el-Kaim imamdır ki, gaybete çekildiği zaman onu bekler, zuhur ettiği zaman da itaat ederler ona. Eğer dünyanın sonuna bir gün dahi kalsa, Allah o günü o kadar uzatır ki, Kaim zuhur etsin ve dünyayı zulümle dolduğu gibi adaletle doldursun.⁽¹⁾

İmamlarla çağdaş olan veya İmamlarla çağdaş olanların öğrencilerinden olan bazı şairler de, kendi şiirlerinde açıkça veya kinaye ile Hz. Mehdi'yi (canlarımız ona feda olsun) anmışlardır.⁽²⁾

Çoğu kez pak Ehlibeyt İmamları'ndan: "Kaim-i Âl-i Muhammed ve Beklenen Mehdi siz misiniz?" gibi sorular soruluyor ve onlar da uygun durumlarda Hz. Mehdi'yi (a.s) tanıtıyorlardı.

Konu o kadar meşhur ve kesindir ki, Hz. Mehdi'nin (a.s) doğumundan önce bile Mehdilik iddiasında bulunanlar olmuştur. Örneğin: Kiysaniyye fırkası, İmam Mehdi'nin (a.s) doğumundan iki asır önce Muhammed Hanefîye'yi İmam ve Beklenen Mehdi olarak biliyorlardı; gaybete çekildiğini, bir gün zuhur edeceğine inanıyorlardı. İddialarına da, Peygamber (s.a.a)

1- el-Fusulu'l-Muhimme, s.251

2- el-Mehdi Kitabı, s.113 ve sonrasına müracaat edilsin.

ve Ehlibeyt İmamları'ndan, Hz. Mehdi'nin gaybeti hakkında nakledilen hadisleri delil olarak gösteriyorlardı. Veya Abbasî Halifesi Mehdi, halkın Hz. Mehdi'yi bekleyişini suiistimal ederek kendine Mehdi adını verdi.⁽¹⁾

Ehlişünnet ve Şîî âlimlerinden birçoğu, Hz. Mehdi (a.f) hakkındaki hadisleri kendi kitaplarında zikretmişlerdir.⁽²⁾ Müsned-i Ahmed b. Hanbel (öl. 241 hicrî) ve Sahih-i Buharî (öl. 256 hicrî), İmam Mehdi'nin (a.f) doğumundan önce yazılan ve onun hakkındaki hadisleri toplayan Ehlişünnet'in itibarlı kitaplarından⁽³⁾

Hasan b. Mahbub'un eseri olan "*Meşîha*" da Şia kitaplarındandır. Tabersî'ye göre İmam-ı Zaman'ın (a.f) Gaybet-i Kübra'sından yüz küsur yıl önce yazılmış ve İmam'ın (a.f) gaybetine ilişkin hadislerle yer verilmiştir.⁽⁴⁾ Yine Merhum Tabersî, İman Bâkır (a.s) ve İmam Sadık (a.s) zamanında Şîî muhaddislerinin gaybetle ilgili hadisleri kendi teliflerinde yazdıklarını açıklamıştır.⁽⁵⁾

Şîî ve Sünnî âlimlerden birçoğu, Hz. Mehdi (a.f) hakkında özel olarak kitap yazmıştır.⁽⁶⁾ Bu kitaplardan bazıları Hz.

1- İlamu'l-Vera, s.443

2- Onlardan 106 kişinin adı, "Nevid-i Emn ve Eman" kitabında s. 92-95'te yazılmıştır. Yine 35 kişinin adı, Muhammed Hasan Âl-i Yasin'in eseri olan "el-Mehdiyyi'l-Muntazar" kitabında (s. 80 ve 82) geçer.

3- İsbatu'l-Hudat, c.7 s.198-206, Müsned, Ahmed b. Hanbel, c.1, s.84, 99 ve 448 ve c.2, s.27 ve 37'ye müracaat ediniz.

4- İlamu'l-Vera, s.444; İsbatu'l-Hudat, c.7, s.53

5- İlamu'l-Vera, s.443

6- "Nevid-i Emn ve Eman" adlı eserde 32 kitabın adı anılmıştır. "Mehdi-i Ehlibeyt" kitabında ise 41 Sünnî ve 110 Şîî kitabı zikredilmiştir. "el-Mehdiyyu'l-Muntazar" kitabının 21-24. sayfalarında yazar 14 kitabın adını zikretmiştir.

Mehdi'nin (a.s) doğumundan önce yazılmıştır. Ehlişünnet âlimlerinden olan Revacinî (öl. 250 hicrî) "Ahbaru'l-Mehdi" kitabını İmam Mehdi'nin (a.s) doğumundan önce yazmıştır.⁽¹⁾

Yine İmamların ashaplarından Enmatî ve Muhammed b. Hasan b. Cumhur gibi bazıları, Hz. Mehdi'nin (a.s) doğumu ve gaybetinden önce onunla gaybeti hakkında kitap yazmışlardır.⁽²⁾

Hz. Mehdi (a.s) hakkında nakledilen hadisler o kadar çoktur ki, İslâmî meselelerden çok azı hakkında bu kadar hadise rastlanılır. Bu hadislerin, Şia ve Ehlişünnet açısından katî oluşunda asla şüphe yoktur, her iki grup da bunları kabul ediyorlardır. Şîî âlimlerin yanı sıra bir grup Sünnî âlimler de bu hadislerin mütevatir ve kesin olduğunu açıklamıştır.⁽³⁾ Onlardan biri olan "Menakibu's-Şafîi" kitabının sahibi Secezi (öl. 363 hicrî kamerî) der ki:

Resulullah'tan (s.a.a) Mehdi (a.s) hakkında nakledilen hadisler, tevatürhaddinibulmuştur.⁽⁴⁾

"el-İmamu'l-Mehdi" kitabının yazarı da şöyle diyor:

Şîî ve Sünnî kaynaklarda İmam Mehdi (a.s) hakkında mevcut olan hadisler sayılacak olursa, çok büyük rakamla karşılaşılır. Öyle ki Müslümanların bedihî/asla şüphe etmediği ve herkesin kabul ettiği kesin İslâmî meseleler hakkında dahi, bu kadar hadis mevcut değildir.⁽⁵⁾

1- el-Mehdiyyu'l-Muntazar, s.21; el-Fihrist, Şeyh Tusî, s.176 Meşhed Üniversitesi. [Son zamanlarda yazılan "Kitabname-i Hz. Mehdi" adlı eserde de, onun hakkında yazılan 2500 kitabın ismi kaydedilmiştir.]

2- el-Fihrist, Şehy Tusî, s.284 ve 301

3- Nevid-i Emn ve Eman, s.90 ve Ehlişünnet'in ileri gelenlerinden 17 kişinin adını zikreder.

4- el-Mehdiyyu'l-Muntazar, s.85

5- İmam Mehdi, s.66

Bu esas gereğince, Müslümanlar İslâm tarihinin başlarında vaat edilen Mehdi'nin kıyamı ile aşına idiler. Özellikle Şia ve Ehlibeyt mektebinde yetişmiş olanların, bu hakikate sağlam inançları vardı. İnananlar, hayatları boyunca onun doğuşunu bekliyordı.

Hz. Mehdi (a.s) hakkındaki gelen hadislerde onun Haşim-oğulları'ndan, Hz. Fatıma'nın (s.a) evlatlarından ve İmam Hüseyin'in (a.s) soyundan olduğu; babasının adı Hasan, kendi adı Peygamber'in (s.a.a) adı, künyesi Peygamber'in (s.a.a) künyesi olduğu ve gizli dünyaya gelip gizli yaşayacağı; biri kısa müddetli, diğeri uzun müddetli olmak üzere iki gaybeti olacağı, Allah'ın istediği zamana kadar gizli kalacağı ve sonunda Allah'ın emriyle zuhur ederek kıyam edeceği, İslâm dinini tüm dünyaya hâkim kılacağı, dünyayı onca zulüm ve haksızlıkla dolduktan sonra, adalet ile dolduracağı açıklanmıştır. Bu hadislerde, On İkinci İmam'ın şahsı, cismi özellikleri ve ona ait diğeri meseleler açıklanmıştır. Örnek olarak bunlardan bir kaçına değineceğiz.

Şii ve Sünnî Hadislerinden Örnekler

1- Peygamber efendimiz (s.a.a), Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhurunun kesinliği hakkında şöyle buyurmuştur:

Dünyanın sonuna bir gün dahi kalsa, Allah zulüm ve haksızlıkla dolmuş olan yeryüzünü adaletle doldurması için, bizden bir kişiyi gönderecektir.⁽¹⁾

2- Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurur:

Adı adım, künyesi künyem olan Ehlibeyt'imden biri işleri ele almadıkça kıyamet kopmaz.⁽²⁾

1- Müsned-i Ahmed b. Hanbel, c.1, s.99

2- Müsned-i Ahmed b. Hanbel, c.1, s.376 ila 430

3- Hz. Resulullah (s.a.a) yine şöyle buyurur:

Doğrusu, Ali benden sonra ümmetimin imamıdır ve (onun soyundan olan) Kaim Muntazar zuhur ettiği zaman, yer-yüzünü zulüm ve haksızlıkla dolduğu gibi adalet ve doğrulukla dolduracaktır. Beni, müjdeleyici ve korkutucu olarak seçene andolsun ki, onun gaybetinde imanında sabit olanlar, iksirden (bulunmaz ilaçtan) daha az olurlar.

Bu sırada Cabir kalkarak: "Ey Allah'ın Resülü! Evladın Kaim'in bir gaybeti mi vardır?" diye sordu. Resulullah şöyle cevap verdi:

Evet. Rabbime andolsun ki, müminler imtihan olup kötülüklerden arınacak, inanmayanlar helâk olacaklar! Ey Cabir! Bu, Allah'ın kullarından gizlediği ilâhî işlerden bir iş ve onun esrarından bir sırdır, onda şüphe etmekten kaçın! Çünkü aziz ve yüce olan Allah'ın işlerinde şüphe etmek küfürdür.⁽¹⁾

4- Ümmü'l-Müminin Ümmü Seleme şöyle demektedir:

Resul-i Ekrem (s.a.a) Mehdi'den söz eder ve şöyle buyururdu:

Evet, o haktır ve Fatıma'nın evlatlarındandır.⁽²⁾

5- Selman-ı Farisî der ki:

Allah Resülü'nün (s.a.a) yanındaydık. Hüseyin'i (a.s) dizlerinin üzerinde oturtmuş, göz ve dudaklarını öpüyordu. Bu sırada şöyle buyurdu:

Sen efendisin, efendinin oğlusun ve efendinin kardeşisin. Sen imamsın, imamın oğlusun, imamın kardeşisin. Sen Allah'ın hüccetisin, Allah'ın hüccetinin oğlusun, Allah'ın

---

1- Yenabiu'l-Mevedde, s.494

2- el-Mustedreku Ale's-Sahihayn, c.4,s. 557

hüccetinin kardeşisin ve sen dokuzuncusu Kaim olan, Allah'ın hüccetinin babasıdır.⁽¹⁾

6- İmam Rıza (a.s) şöyle buyurur:

Halef-i Salih, Hasan b. Ali Askerî'nin oğludur; Sahibu'z-Zaman ve vaat edilen Mehdi'dir.⁽²⁾

7- Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurur:

Sizleri Mehdi ile müjdeliyorum. Ümmetim ihtilaf ve sarsıntı içindeyken o onlar için gönderilir. Yeryüzü zulümle dolduğu gibi onu adaletle doldurur. Yer ve gök ehli ondan razı ve hoşnut olacaktır...⁽³⁾

8- İmam Rıza (a.s) buyurmuştur ki:

Günahtan sakınmayan ve takvası olmayanın dini yoktur. Sizin Allah katında en değerliniz, en çok sakınan ve takvalı olanınızdır.

Ardından şöyle duyurdu:

Benim neslimden olan dördüncü oğlum, cariyeden doğmadır. Allah onunla yeryüzünü her türlü zulümden temizleyecektir. O, insanların, veladetinde şüpheye düştüğü kimse-
dir. O, gaybet sahibidir. Zuhur edip çıktığında, yer Allah'ın nuru ile aydınlanacaktır. İnsanlar arasında ölçü ve adaleti yerleştirecek ve kimse kimseye zulmedemeyecektir...⁽⁴⁾

9- Emirü'l-Müminin Ali (a.s) şöyle buyurur:

Allah öyle bir grup getirecek ki, onlar Allah'ı severler, Allah da onları sever. Onların arasında gizli olan bir kişi

---

1- Yenabiu'l-Mevedde, s.492

2- Yenabiu'l-Mevedde, s.491

3- Müsned-i Ahmed b. Hanbel, c.2, s.37

4- Yenabiu'l-Mevedde, s.447

ilâhî saltanata ulaşacaktır. O, vaat edilen Mehdi'dir. O, hiçbir zorlukla karşılaşmadan yeryüzünü adalet ve eşitlik ile dolduracak, küçük yaşta ana ve babasından uzak düşecektir... Müslümanların şehirlerini fethedecek, zaman onun için düz ve hazır olacaktır. Onun sözü duyulacak, ihtiyar ve genç herkes ona itaat edecek, zulüm ve haksızlıkla dolan yeryüzünü adalet ve eşitlikle dolduracaktır. O zaman onun imameti kemale erişecek ve hilafeti yerine oturacaktır... Yeryüzü Mehdi'nin varlığıyla bayındır ve mutlu olacak, nehirler akacak ve fitneler, karışıklıklar ve yağmalamalar ortadan kalkacak, hayır ve bereketler çoğalacaktır. Ondan sonrası hakkında bir şey söylememe gerek yok. Benden o günün dünyasına selâm olsun!⁽¹⁾

10- İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur:

İnsanlar, İmam'ını (gözden) kaybederler; ancak o hac zamanında hazır olur, halkı görür; ama halk onu görmez.⁽²⁾

11- Esbağ b. Nebate şöyle anlatır:

Emirü'l-Müminin Ali'nin huzuruna vardım. Derin düşüncelere dalmış parmağı ile yeri kazıdığını gördüm. Arz ettim ki: "Neden sizi düşünceli görüyorum? Yoksa yere meyliniz ve rağbetiniz mi var?" dedim. Buyurdu ki:

Hayır, Allah'a yemin olsun hiçbir zaman dünyaya meyletmedim, rağbetim de olmadı. Benim neslimden doğacak olan on birinci oğlum hakkında düşünüyorum. O, Mehdi'dir. Yeryüzü zulüm ve adaletsizlikle dolmuş iken gelecek ve yerküreyi adaletle dolduracaktır. Onun gaybeti olacak ve şaşkınlık sebebiyle bazıları sapacak, bazıları da hidayete erecektir...⁽³⁾

1- Yenabiu'l-Mevedde, s.467

2- Usul-i Kâfi, c.1, s.337

3- Usul-i Kâfi, c.1, s.33-78

12- İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur:

Eğer size bu işin sahibinin (yani zamanın imamının) gaybete çekildiğini bildirseler, gaybetini inkâr etmeyin.⁽¹⁾

13- İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur:

Kaim için biri kısa, diğeri de uzun müddetli olmak üzere iki gaybet dönemi vardır. Birincide özel Şiîlerden başka hiç kimse onun yerini bilmeyecek, diğesinde ise özel dostlarının dışında yerini hiç kimse bilmeyecektir.⁽²⁾

14- Ve yine buyurur ki:

Üzerinde hiç kimsenin ahdi, sözü ve biati olmadığı bir zamanda Kaim kıyamedecektir.⁽³⁾

15- Resulullah (s.a.a) şöyle buyurur:

Mehdi benim evlatlarımdandır; ismi benim ismim, künyesi benim künyem, şemaili benim şemailim, sünnet ve tavrı benim sünnet ve tavrımdır. Halkı, benim şeriatım ve dinime teşvik ve Rabbimin kitabına davet eder. Ona itaat eden, bana itaat etmiştir ve ona muhalefet eden, bana muhalefet etmiştir; onun gaybetini inkâr eden beni inkâr etmiştir.⁽⁴⁾

16- İmam Zeynelabidin (a.s) şöyle buyurur:

Bizim Kaim'imiz ile Allah'ın resulleri arasında birtakım benzerlikler vardır. Nuh, İbrahim, Musa, İsa, Eyyub ve Muhammed (üzerlerine selâm olsun) peygamberlerin her biri ile bir benzerliği vardır. Nuh ile uzun ömürlü olmasının

---

1- Usul-i Kâfi, c.1 s.338

2- Usul-i Kâfi, c.1, s.340

3- Usul-i Kâfi, c.1, s.342

4- İlamu'l-Vera, s.425

da, İbrahim ile doğumunun gizli olması ve halktan uzak durmasında, Musa ile korku ile ve gaybette yaşamasında, İsa ile halkın onun hakkında ihtilafa düşmesinde, Eyyub ile beladan sonra kurtuluşun yetişmesinde ve Muhammed (s.a.a) ile de kılıçla kıyam etmesinde benzerliği vardır.⁽¹⁾

17- İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurur:

Bu emrin sahibi (Mehdi) için bir gaybet vardır. Allah'a kul-luk eden, (o dönemde) takvalı olmalı ve Allah'ın dinine sıkıcasarılmalıdır.⁽²⁾

18- Yine buyurur ki:

Halk için öyle bir zaman gelecek ki, İmam'ları onlardan gizli olacak.

Zürare: "Halkın o zaman vazifesi nedir?" diye sordum ve şu cevabı aldım, der:

İmam zuhur edinceye -dinî görev ve inançlar hususunda- mükellef oldukları şeylere sarılmalıdırlar.⁽³⁾

19- Yine şöyle buyurur:

Bu iş (İmam'ın zuhuru ve kıyamı), hiç kimsenin: "Eğer biz olsaydık adaletle hükmederdik." diyememesi için halktan, iktidara geçmemiş hiçbir grup ve sınıf kalmayınca kadar gerçekleşmeyecektir. Sonra Kaim, hak ve adalet üzeri-nekiyamedecektir.⁽⁴⁾

1- Kemalu'd-Din, s.322, 31. bab, 3. hadis

2- Kemalu'd-Din, s.343, 33. bab, 25. hadis

3- Kemalu'd-Din, s.343, 33. bab, 25. hadis.

4- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.427-428, Gaybet-i Nu'manî'den naklen

İMAM'IN DOĞUMU

On İkinci İmam Hz. Mehdi (a.s), hicrî 255 (miladi 867) yılı cuma gecesi tan yeri ağarırken Samarra şehrinde On Birinci İmam'ın evinde dünyaya gözünü açtı.⁽¹⁾ Babası, On Birinci İmam Hz. Hasan Askerî (a.s) ve annesi Hz. İsa'nın havarisi Şem'un'un neslinden olan Rum Kayser'inin oğlu Yuşa'nın değerli kızı, Saykal ve Susen adlarıyla da bilinen Nergis Hatun'dur. Nergis Hatun öyle bir fazilete sahipti ki, imamet sülâlesinin büyük hatunlarından İmam Hâdi'nin (a.s) kız kardeşi olan Hakîme Hatun onu kendi efendisi ve ailesinin seyidesi⁽²⁾ olarak vasıflandırmış ve kendisinin de onun hizmetçisi olduğunu beyan etmiştir.⁽³⁾

Nergis Hatun, ülkesinde olduğu zaman hayret verici rüyalar görürdü. Bir defasında, Hz. Muhammed (s.a.a) ile Hz. İsa'yı (a.s) kendisini İmam Hasan Askerî'ye (a.s) nikâhladıklarını gördü. Şaşırtıcı rüyalarından birinde de, Hz. Zehra'nın (s.a) daveti üzerine Müslüman oldu; ancak İslâm'ı kabul ettiğini ailesi ve çevresinden gizledi. Rüyasında, sınıra giden ordunun, hizmetçi ve cariyeleriyle birlikte gizlice sınıra gitmesi söylenmişti. Öyle de yaptı. Sınırdaki İslâm ordusunun öncü

1- Usul-i Kâfi, c.1, s.514; *el-İrşad*, Şeyh Müfid, s.326. Bazı rivayetlerde İmam'ın doğumu Hicret'in 256'sında zikredilmiştir. Kemalü'd-Din, c.2, s.97 ve 106'ya ve Biharul-Envar, c.51, s.15 ve 16'ya müracaat edilsin.

2- Biharul-Envar, c.51, s.2

3- Biharul-Envar, c.51, s.12

birlikleri onları esir aldılar ve onu da, Kayser'in ailesinden olduğunu bilmeden diğer esirlerle birlikte Bağdat'a götürdüler.

Bu olay, Onuncu İmam Hz. Hâdi'nin (a.s) imametinin son zamanlarında oldu⁽¹⁾ ve İmam Hâdi'nin (a.s) tarafından görevlendirilmiş güvenilir bir şahıs, İmam'ın kendi eliyle yazdığı Rumca bir mektubu, Bağdat'a götürüp Nergis Hatun'a ulaştırdı ve onu köle tüccarından satın alarak, Samarra'ya İmam Hâdi'nin (a.s) yanına getirdi. İmam, Nergis Hatun'un rüyada

---

1- Mehdî-yi Mev'ûd kitabının ön sözünde, s.152'de şöyle yazar: Mes'udî'nin Murucu'z-Zeheb'deki rivayetine göre, İmam Hâdi (a.s) hicrî 235 yılında Mutevekkil tarafından Medine'den Samarra'ya getirildi. İmam Askerî (a.s) de 232 yılında Medine'de dünyaya geldi.

"İslâm tarihçileri ve yabancı tarihçilerin yazdığına göre, o zaman İslâm ordusuyla Doğu Roma veya şimdiki Türkiye olan Bizans ile Batı Roma (İtalya) ve onu tasarruf edenler arasında savaş başladı. İbn Esir'in Kâmil'ine ve diğer kaynakların yazdıklarına göre Hicret'in 240, 244, 245, 247, 248, 253 yıllarında İslâm Kuvvetleri ile Doğu Roma arasında savaşlar oldu ve bu arada iki tarafın esirleri değiştirildi."

Nazilî'ın telif ettiği ve Dr. Muhammed Abdü'l-Hâdi Şuayre'nin tercüme ettiği "el-Arab ve'r-Rum" tarihinde şöyle geçer:

"Hicret'in 247. yılında Müslümanlar ve Rumlar arasında savaşlar başladı ve birçok ganimetler Müslümanların eline geçti. Yine 248 yılında Müslümanların lideri Belkacur ile Rumlular arasında savaş oldu. O savaşta Romalıların ileri gelenlerinden birçoğu esir düştü." (el-Arab ve'r-Rum Tarihi, s.225)

İbn Esir de Hicret'in 249. yılında vuku olaylarla ilgili şöyle yazar:

"Ömer b. Abdullah el-Akta ve Cafer b. Ali Saifeh komutanlığında Müslümanlar ile (Kayser'in de katıldığı) Rum Kuvvetleri arasında bir savaş oldu."

Eğer İmam Mehdi'nin (a.f) değerli annesi 248 yılında esir düşen bu Roma eşrafı arasında esir olmuşsa, bu, Hz. Hâdi'nin (a.s) Samarra'da bekletilişinin on üçüncü yılı ve İmam Hasan Askerî'nin (a.s) on altı yaşlarına rastlıyor demektir.

gördüğü şeyleri ona hatırlattı ve On Birinci İmam'ın hanımı, bütün dünyayı adalet ve eşitlikle dolduracak olan bir evladın annesi olacağını müjdeledi. Sonra İmam Hâdi (a.s), İslâm'ın adap ve ahkâmını öğretmesi için, Nergis Hatun'u imamet sülalesinin büyük hatunlarından olan kız kardeşi Hakîme Hatun'a teslim etti. Bir müddet sonra Nergis Hatun, İmam Hasan Askerî'nin (a.s) eşi oldu.⁽¹⁾

Hakîme Hatun, İmam Hasan Askerî'nin (a.s) huzuruna gittiği zaman, ona bir evlat vermesi için Allah'a dua ediyordu. O der ki:

Bir gün her zamanki gibi İmam Hasan Askerî'yi (a.s) görmeye gittim, aynı duayı tekrarladığımda buyurdu ki: *"Allah'tan bana vermesini istediğin evlat bu gece dünyaya gelecek."*⁽²⁾ Bu esnada Nergis benim ayakkabımı ayağımdan çıkarmak için ileri gelerek: "Efendim, ayakkabınızı çıkarayım." dedi. Ben: "Sen benim efendimsin aslında. Vallahi ayakkabımı çıkarmana ve bana hizmet etmene izin vermem. Ben sana hizmet etmeliyim." dedim.

İmam (a.s) benim bu sözümü duyduğunda: *"Allah sana hayır versin hala."* buyurdu. Ben güneş batıncaya kadar onun yanındaydım. Cariyelerden birine: "Benim elbisemi getir de gideyim." dedim. İmam (a.s) buyurdu ki: *"Hala, bu akşam bizim yanımızda kal; çünkü bu akşam Allah Teâlâ'nın indinde değerli olan bir bebek dünyaya gelecek ki, Allah, onun vasıtasıyla ölümden sonra yeryüzünü diriltecektir."*

Bunun üzerine ben: "İyi, ama annesi kim? Ben Nergis'te hamilelik belirtisi göremiyorum!" dedim. İmam: *"Annesi, Nergis'ten başkası değil."* buyurdu. Ben ayağa kalkarak Nergis'i iyice kontrol ettim. Ama onda hiçbir doğum ala-

---

1- Biharul-Envar, c.51, s.6-11; Şeyh Tusî'nin "Gaybet" adlı eseri, s.124-128; Kemalü'd-Din, c.2, s.90-96

2- Biharul-Envar, c.51, s.25

meti göremedim. İmam'ın yanına gidip durumu anlattım.

İmam (a.s) tebessüm ederek şöyle buyurdu: *"Tan yeri ağarırken onun evladı olduğunu göreceksin. Çünkü o da Musa Kelimullah'ın annesi gibidir. Onun da hamile olduğu belli değildi ve doğuma kadar hiç kimse bilmiyordu. Çünkü Firavun, Musa'yı ararken (böyle bir çocuğun dünyaya gelmemesi için) hamile kadınların karınlarını deşiyordu. Bu (akşam dünyaya gelecek bebek), Musa (a.s) gibidir. (Firavunların iktidarını o yıkacaktır; bu sebeple) Firavunlar şimdi onu aramaktadırlar."*

Ben tan yeri ağarana kadar Nergis'i gözetliyordum; yanımda sakın bir hâlde, hareketsiz bir şekilde uyuyordu. O gecenin sonunda şafak sökerken ansızın korkarak yerinden sıçradı. Hemen onu kucakladım ve ism-i azam duasını okudum. Bu sırada İmam yan odadan: *"Ona Kadir Suresi'ni oku!"* diye seslendi; ben de okudum. Nergis'ten durumunu sordum, *"Mevla'mın sana bildirdiği şey açığa çıktı."* dedi.

Ben, İmam'ın (a.s) buyurduğu gibi Kadir Suresi'ni okumaya devam ettim; karındaki bebek de bana eşlik etti ve o da Kadir Suresi'ni okuduktan sonra bana selâm verdi. Çok korktum. Bu sırada İmam şöyle buyurdu: *"Allah Teâlâ'nın işine şaşırma. Allah, biz İmamları küçük yaşta hikmet ile konuşturur ve büyüdüğümüzde yeryüzünde hüccet kılar."*

İmam henüz sözünü tamamlamamıştı ki, Nergis gözüm-den kayboldu. Sanki benimle onun arasına bir perde çekmişlerdi; onu göremiyordum. Bağırarak İmam'a koştum. İmam: *"Şimdi geri dön, yerinde bulacaksın."* buyurdu. Ben geri döndüm ve çok geçmeden benimle onun arasındaki perde kalktı. Nergis'i öyle bir nura bürünmüş olarak gördüm ki, nurun şiddetli parlaklığı onu net olarak görmemi engelliyordu. Doğan erkek çocuğun secdede, dizleri üzerine düşmüş olduğunu ve şahadet parmağını kaldırıp şöyle dediğini gördüm:

"Şahadet ederim ki, bir ve tek olan Allah'tan başka ilah yoktur ve şahadet ederim ki, ceddim Muhammed Allah'ın resulüdür ve babam Emirü'l-Müminindir."

Sonra tek tek kendine kadar olan bütün İmamların imametlerine tanıklık etti ve dedi ki: *"Allah'ım! Müddetime amel elbisesi giydir ve işimi sona ulaştır adımımı sağlam et ve yeryüzünü benim vasıtamla adalet ve eşitlikle doldur."*⁽¹⁾

Hız. Mehdi'nin Doğumunun Gizli Olması

Ümeyyeoğulları ve Abbasoğulları devri, özellikle altıncı İmam Hz. Cafer Sadık (a.s) zamanı ve sonrası, halifelerin Ehlibeyt İmamları'na karşı çok hassas oldukları bir devirdi. Bunun sebebi de, toplumun onlara aşırı ilgi göstermesi, her geçen gün toplumdaki etkilerinin artması ve halkın onlara olan ilgisinin fazlalaşmasıdır.

Bu durum karşısında Abbasî halifeleri kendi iktidarlarını tehlikede görüyorlardı. Özellikle vaat edilen Mehdi'nin (a.s), Peygamber'in (s.a.a) neslinden olup, İmam Hasan Askerî'nin (a.s) soyundan geleceğı ve dünyayı adalet ve eşitlikle dolduracağı meşhur olması sebebiyle İmam Hasan Askerî (a.s) Samarra'da sıkı bir şekilde gözaltına alınmıştı. Abbasîler, geleceğı vaat edilen bu çocuğun dünyaya gelmesini ve büyütilmesini engellemeye çalışıyorlardı. Ama bu doğumun gerçekleşmesinde Allah'ın iradesi söz konusu idi. Onun için Abbasîlerin çalışmaları neticesiz kaldı ve Allah Teâlâ, Musa (a.s) gibi onun doğumunu da gizli kıldı.

Bununla birlikte İmam Hasan Askerî'nin (a.s) özel ashabı, vaat edilen bu İmam'ı babası hayatta iken defalarca gördüler. İmam Hasan Askerî (a.s) dünyadan göçtüğü zaman yine İmam

---

1- Biharu'l-Envar, c.51, s.12-14; İkmalu'd-Din, c.2, s.100

Mehdi (a.s) açığa çıkarak babasının cenaze namazını kıldırdı ve halk onu gördü; ondan sonra da İmam gözlerden kayboldu.

Hz. Mehdi'nin (a.s) doğumundan, babası İmam Hasan Askerî'nin (a.s) şahadetine kadar, On Birinci İmam'ın yakın akrabalar ve dostlarından birçoğu, ya onu görmeye muvaffak olmuşlar ya da onun İmam'ın evinde olduğunu bilmişlerdir. Genelde İmam Hasan Askerî (a.s) değerli evladının varlığını gizlemekle birlikte, uygun zamanlarda bunu Şiîlerine bildiriyor, kendisinden sonra sapmamaları için güvenilir dostlarına onu gösteriyordu. Burada konu hakkında birkaç örnek zikrelelim:

1- Şia'nın büyüklerinden ve İmam Hasan Askerî'nin (a.s) izleyicilerinden olan Ahmed b. İshak der ki:

İmam Hasan Askerî'nin (a.s) huzuruna gittim. Kendisinden sonraki imamın kim olduğunu sormak istiyordum. Ben sormadan o şöyle buyurdu: *"Ey Ahmed! Doğrusu Allah Teâlâ Âdem'i yarattığı andan itibaren yeryüzünü hüccetsiz bırakmamıştır ve kıyamete kadar da bırakmayacaktır. Allah'ın hücceti vasıtasıyla yeryüzü ehlinde belalar giderilir, yağmur yağar ve yeryüzünün bereketleri dışarı çıkar."*

Ben bunun üzerine: "Ey Resulullah'ın evladı, sizden sonra kim yerinize geçer, kim imam olur?" diye sordum. İmam (a.s) aceleyle eve girdi, omuzlarında dolunay gibi parlayan üç yaşında bir çocuk ile geri döndü ve şöyle buyurdu:

"Ey Ahmed b. İshak! Eğer Allah Teâlâ ve O'nun hüccetleri yanında aziz olmasaydın, bu oğlumu sana göstermezdim. Doğrusu onun adı Resulullah'ın adı, künyesi Resulullah'ın künyesidir. O, zulüm ve kötülükle dolan dünyayı adalet ve eşitlikle dolduracak olan kimsedir. Ey Ahmed b. İshak! O, bu ümmette Hızır ve Zülkarneyn gibidir. Allah'a andolsun gaybet edecektir. Öyle ki, onun gaybetinde Allah'ın onun imametine itiraf etmesi için adını sabit kıldığı ve zuhurunun çabukluğu için dua etmeye muvaffak kıldığı kimselerin dışında kalan herkes helâk olacaktır."

Ben: "Efendim, ona kalbimin (daha fazla) mutmain olması için bir deliliniz var mı?" dedim. Bunun üzerine o çocuk çok güzel bir Arapça ile dedi ki: *"Allah düşmanlarından intikam alacak yeryüzündeki hüccet benim! Ey Ahmed b. İshak! Gözünle gördükten sonra başka bir delil arama!..."*

Şeyh Saduk der ki: "Bu rivayeti Ali b. Abdullah el-Verragî'nin yazısında buldum. Ondan sorduğumda, bunu benim için Sa'd b. Abdullah'tan, o da Ahmed b. İshak'tan nakletti."

2- Ahmed b. Hasan b. İshak el-Kummî der ki:

On birinci İmam'ın (a.s) yerine geçecek olan İmam Mehdi (a.s) dünyaya geldiği zaman, İmam Hasan Askerî'den (a.s) ceddım Ahmed b. İshak için mektup geldi. Onda İmam'ın el yazısıyla şöyle yazılmıştı:

"Benim bir evladım oldu, onun doğum haberini gizli tutman ve kimseye söylememen gerekiyor; biz onun doğumunu yakın akrabalara, akrabalık bağı olanlara ve dostlara söyledik, başka hiç kimseye bildirmiyoruz. Allah Teâlâ onunla bizi sevindirdiği gibi, seni de sevindirmesi için, onun doğumunu sana bildirmek istedik. Vesselam."⁽¹⁾

3- İmam'ın takvalı ve değerli halası Hakîme, İmam Hasan Askerî'nin (a.s) hizmetçisi Nesim, Ebu Cafer Muhammed b. Osman el-Amrî, Hüseyin b. Hasan el-Alevî, Emr el-Ahvazî, Ebu Nasr-ı Hadim, Kâmil b. İbrahim, Ali b. Asim el-Kûfî, Abdullah b. Abbas el-Alevî, İsmail b. Ali, Yakub b. Yusuf el-Serraf,⁽²⁾ İsmail b. Mus'ab b. Cafer, Ali b. Mutahhar, İbrahim b. İdris, Tarîf el-Hadim⁽³⁾ ve Ebu Sahl Nevbahtî,⁽⁴⁾

1- Kemalu'd-Din, c.2, s.107

2- Kemalu'd-Din, c.2, s.104-114; İsbatu'l-Hudat, c.7, s.15-35 ve s. 143; Biharu'l-Envar, c.51, s.5

3- el-İrşad, Şeyh Müfid, s.330

4- el-Kuna ve'l-Elkab, c.1, s.91

vaat edilen İmam'dan (a.s) haberleri olan ve ondan haber veren kimselerdir.

4- Cafer b. Muhammed b. Malik, İmam Hasan Askerî'nin (a.s) bir grup Şia cemaatine şöyle buyurduğunu nakleder: *"Benden sonra kimin hüccet olacağını sormaya geldiniz değil mi?"* Oradakiler: "Evet efendim." diye cevap verdiler. Bu sırada İmam'a çok benzeyen ay parçası gibi bir çocuk içeriye girdi. İmam şöyle buyurdu:

Bu, imam ve benden sonra yerime oturacak kimsedir. Buyruklarını yerine getirin, dağılmayın; çünkü helâk olursunuz. Bilin ki, bundan sonra ömrü kâmil oluncaya kadar onu göremeyeceksiniz. Osman b. Said'in⁽¹⁾ söylediği şeyleri kabul edin ve emrine itaat edin. Çünkü o sizin İmam'ınızın vekilidir ve işler onun elindedir.⁽²⁾

5- İsa b. Muhammed el-Cevherî diyor ki:

Ben bir grupla birlikte Hz. Mehdi'nin (a.s) doğumunu tebrik etmek için İmam Hasan Askerî'nin (a.s) huzuruna gittim. Kardeşlerimiz Hz. Mehdi'nin (a.s) cuma akşamı, Şaban ayında tan yeri ağarırken dünyaya geldiğini bize bildirmişlerdi. İmam Hasan Askerî'nin (a.s) huzuruna gittiğimizde onu tebrik ettik. Biz hiçbir soru sormadan İmam (a.s) buyurdu ki:

"İçinizden biri oğlum Mehdi'nin nerede olduğunu içinden geçiriyor. Musa'nın annesinin onu sandığa koyarak denize atıp Allah'a emanet ettiği ve sonunda Allah Teâlâ Musa'yı ona geri gönderdiği gibi, ben de onu Allah'a emanet ettim."⁽³⁾

1- İmam Mehdi'nin (a.s) dört özel naibinden ilki.

2- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.25

3- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.143

GAYBET MESELESİ

İslâm'ın temel usulü ve siyasî, içtimaî, iktisadî, kültürel ah-kâm ve diğer eğitimleri, Hz. Peygamber'in (s.a.a) peygamber-liği boyunca ve Masum İmamlar toplumunda olduğu müddetçe (hicrî 260 yılına kadar) açıklanmış ve tedvin aşamasına ulaş-mıştır. Bu müddet zarfında her ne kadar tağut ve muhaliflerin şiddetli baskısı vardıysa da, Masum İmamlar ellerine geçir-dikleri her fırsatı değerlendirerek İslâmî meseleleri çeşitli bo-yutları ile açıklamışlardır. Ve bu öyle bir hadde ulaştı ki, artık hiçbir boşluk bırakılmayarak büyük bir evrensel hükümeti kurup idare edebilecek güç ve düzeye ulaştı.

Diğer taraftan bu iktidarın büyük örneği, beşerin onun te-cellisini görmesi ve ondan başkasından yüz çevirmesi için İslâm'ın aziz Peygamberi Hz. Muhammed (s.a.a) ve Emirü'l-Müminin Ali (a.s) vasıtasıyla ortaya kondu.

Buna binaen Hz. Mehdi'nin (a.f) zuhur zamanına kadar Allah tarafından evrensel tek bir hükümet ortamı tamamen hazır-lanmıştı. İslâm kanun ve ahkâmı tedvin edilmiş, İslâm ada-letinin numunesi bilfiil ortaya konmuştu; ancak beşeriyetin bu ilahî hükümetin gerçekleşmesi noktasında hazırlığı yoktu. Eğer insanlar bu durumu kabul etmeye hazır ve muktedir ol-salardı, İmam-ı Zaman'ın gaybeti olmazdı ve ilâhî kanunları uygulamaya koyar, İslâm'ın adil iktidarını dünyayı baştanba-şa kuşatacak şekilde yerleştirirdi.

Bu sebepten dolayı Hz. Mehdi (a.s) gaybete çekilmiş, yine aynı illetten dolayı Gaybet-i Suğra, Gaybet-i Kübra'ya dönüşmüş ve böylece de devam ede gelmiştir. Nihayet Hz. Mehdi (a.s), zamanın halkı, geçmiş zamandaki milletler gibi onun hükümetine yüz çevirmeyecekleri, her bakımdan hazır ve onun hükümetini kabul edecekleri bir zamanda zuhur edecektir. Merhum Hacı Nasiruddin Tusî şöyle yazar:

Hz. Mehdi'nin (a.f) gaybetinin sebebi ne Allah'tır, ne de İmam'ın kendisidir. Gaybetin sebebi halk ve mükellef olanlardır (görev bilincine erişenlerdir). Bu da, korkunun galebe çalması ve halkın İmam'a karşı bağılıklarının kâmil olmayışından kaynaklanmaktadır.⁽¹⁾

Dolayısıyla gaybetin etkenlerinin ortadan kalkması ile İmam'ın zuhuru gerçekleşecektir.

Elbette bu mesele, ilâhî hikmet gereğince gerçekleşti ve biz onun esrarının tamamını bilmiyoruz. Ama gaybetin asıl sırrı şu olabilir: On bir masumun imameti müddetince toplumların tuğyan ve itaatsizliği tecrübe edildi. Halkın onlardan sapması ve onları desteklemeyişleri bu müddet zarfında tamamen belli oldu. Halkın, İslâm'ın âdil iktidarının hükümü altına girmeyeceklerinde en ufak bir şüphe kalmamıştı. Böylesi bir durumda gaybet kaçınılmaz, hatta çok tabii bir olaydır; onun toplumda zahir ve var olması, akıllarda soru işareti oluşturur! Böyle bir vaziyette İmam Mehdi ne diye toplumda zahir olsun ki?

Dolayısıyla İmam Mehdi'nin (a.s) zuhuruna ortam hazırlanıncaya kadar gaybet sürecektir ve o kendi vazifelerini bu hâlde yerine getirmiş ve getirecektir de. Bu arada onu gerçekten

---

1- Risale-i İmamet, 3. bölüm, s.25, Nevid-i Emn ve Eman'dan naklen

görmek isteyenleri görmeye muvaffak kılacak ve desteklemeye devam edecektir.

Bir kavim kendisini değiştirmedikçe, Allah onu değiştirmez.⁽¹⁾

Bu sır, zuhur vaktine kadar gizli kalacak ve o zaman bütün insanlar gaybetin sebebinin kendi varlıklarında gizli olduğu hâlde bundan niye gafil olduklarını anlayacaklar. Öyleyse insanlar İmam'ın zahir olması için daha fazla kendilerini hazırlamalı, ıslah edip düzeltmeye koyulmalıdırlar. Zira onlar birtakım fasık rejimlere gönül bağladılar ve mevcut olan bu rejimlerin bir derde deva olabileceklerini, ihtişamlı teşkilat ve konferansların bir işe yarayacağını sandılar.

"Hz. Mehdi'nin (a.s) gözlerden kaybolmasına halk sebep oldu." derken maksadımız, herkesin bu büyük günahı pay sahibi olduğuna vurgu yapmak değil, sadece onun zuhur için gerekli olan tanımlayıcı şartlara işaret etmektir. Açıktır ki yüce şahıslardan birçoğu her zaman zuhura hazır idiler ve hazırlar da. Ama genel anlamda toplum böyle bir hazırlığı yakalamış değildir. Hazırlıklı olmayan bir toplumun da, İmam'ın iktidarına muhalif ve karşı olacaktır. Bu nedenle de gaybet devam edecektir.

Allah Teâlâ gaybet vasıtasıyla Hz. Mehdi'yi (a.s) ölümden korumuştur. Çünkü vaat edilenden önce zuhur edecek olursa onu öldürecekler; böylece ilahî görevini yerine getirmeğe muvaffak olamayacak ve zuhuru içtimaî hedefine erişemeyecektir.

Merhum Kuleynî "Usul-i Kâfi" kitabında ve Şeyh Tusî "el-Gaybet" kitabında Zürare'den şöyle nakletmişlerdir:

1- Ra'd Suresi, 11

İmam Cafer Sadık'ın (a.s) huzuruna gittim ve onun: *"Kaim'in, kıyamından önce gaybeti olacak."* buyurduğunu duydum. Sebebini sorduğumda, İmam (a.s) karnına işaret etti. (Yani öldürülmesinden korkuyor.)⁽¹⁾

İmam Kaim hiçbir rejim ve iktidarı (hatta takiyye olarak bile) resmiyete tanımamış ve tanımayacaktır. Hiçbir yönetici ve sultana karşı takiyye etmekle görevlendirilmemiştir ve hiçbir zalimin hükümet ve sultası altına girmemiştir, girmeyecektir de. Zuhur edeceği zaman kimseye biat etmiş olmayacaktır.

İmam Kaim hiç kimseyle ahdi, akdi ve biati olmadığı bir hâlde kıyam edecektir.⁽²⁾

Çünkü gerçeğe uygun hareket etmesi ve Allah'ın dinini kâmil ve açık bir şekilde, korkusuz ve mülâhazasız uygulayarak toplumda hâkim kılması gerekir. Bunun için de herhangi biriyle ahde, sözleşmeye ve birilerine karşı müdaralı olmaya mahal kalmaz.

İşte böylece tamamen açık, temiz bir geçmiş ile hiç kimseye karşı taahhüt ve sorumluluğu olmaksızın zuhur ederek bütün dünyada İslâm'ı hâkim kılacaktır.

1- Usul-i Kâfi, c.1, s.337

2- Usul-i Kâfi, c.1, s.342

GAYBET-İ SUĞRA VE GAYBET-İ KÜBRA

On Birinci İmam'ın şahadetinden sonra, hicrî 260 yılından 329 yılına kadar, yani 69 yıl Gaybet-i Suğra (Küçük Gizlilik) dönemidir.⁽¹⁾ O andan, Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhur edeceği zamana kadar geçen dönem de, Gaybet-i Kübra (Büyük Gizlilik) dönemidir.

Gaybet-i Suğra'da halkın İmam Mehdi (a.s) ile irtibatı tamamen kesilmediyse de sınırlıydı. Şiîler, Şia'nın büyüklerinden olan "Özel Naip"ler" vasıtasıyla sorunlarını İmam'a ulaştırıp cevap alabiliyorlardı. Bazen bizzat İmam'la görüşmek de mümkündü. Bu zaman dilimi (Gaybet-i Suğra); halk ile İmam arasındaki irtibatın tamamen koptuğu, insanların, vazifelerini öğrenmek için İmam'ın genel vekilleri olan müçtehitlere ve fakihlere müracaat ederek elde ettikleri Gaybet-i Kübra dönemine hazırlık olarak tanımlanabilir.

Eğer Gaybet-i Kübra ansızın ve birden gerçekleşseydi, düşüncelerin sapmasına ve zihinlerin onu kabullenmeye hazır olmadıklarına ve reddine sebep olabilirdi. Ama Gaybet-i Suğra müddetince zihinler yavaş-yavaş hazırlandı ve daha sonra Gaybet-i Kübra başladı.

1- Merhum Ayetullah Seyyid Muhsin Emin, "A'yanu's-Şia" adlı eserinde Gaybet-i Suğra'yı 74 yıl olarak kabul etmiş ve başlangıcını İmam Mehdi'nin (a.f) doğumundan hesaplamıştır. (c. 4, Kısım: 3, s.15)

Yine Gaybet-i Suğra zamanında, özel naipler vasıtasıyla İmam (a.s) ile sağlanan irtibat ve yine o dönemde Şiîlerden bazılarının İmam Mehdi'nin (a.s) huzuruna gitmesi, onun doğum ve yaşadığı meselesini daha fazla sabitleştirdi.

Gaybet-i Kübra eğer bunlardan önce olmuş olsaydı, belki de bu mesele bu kadar açık olmayacak ve bazıları şüpheye düşecekti. Allah Teâlâ kendi hikmetiyle İmam-ı Zaman'ın gaybetini (Peygamber (s.a.a) ve İmamların (a.s) bildirdiği gibi) iki şekilde karar kılmıştır. Birincisi ikincisine hazırlık maksadı güdülen, süresi kısa ve daha az olan gaybet dönemi; ikincisi ise bundan hemen sonra başlayan uzun süreli Gaybet-i Kübra dönemidir.

Ehlibeyt'e tâbi olanların, inançlarında sabit kalmaları ve sarsıntı geçirmemeleri, Ehlibeyt İmamları'na olan inançlarını yitirmemeleri, İmam Mehdi'yi (a.s) ve ilâhî kurtuluşu beklemeleri gerekir. İmam Mehdi'nin (a.s) kıyam ve zuhurunun gerçekleşmesi ve bütün insanlığın kurtuluş ve saadete ermesi yönünde ilâhî emrin tahakkuk bulması için müminler, gaybet zamanında Allah'ın dinine sımsıkı sarılıp kendini her yönden eğitmeli ve takvalı olmalıdırlar.

Dört Naip

Gaybet-i Suğra zamanında Şia büyüklerinden dört kişi, İmam Mehdi'nin (a.s) özel naibi olmuştur. Bunlar İmam'ın huzuruna gider, halkın sorularını İmam'a ulaştırır, İmam'ın da mektupların kenarına yazdığı cevapları halka iletirdi.

Bu dört naibin dışında İmam'ın (a.s) çeşitli şehirlerde de vekilleri vardı. Onlar ya bu dört naip vasıtasıyla halkın meselelerini İmam'a (a.s) ulaştırıyorlardı ve İmam (a.f) ta-

rafından onlara mektup ve fermanlar çıkarılıyordu⁽¹⁾ veya Merhum Ayetullah Seyyid Muhsin Emin'in dediği gibi bu dört kişi mutlak ve umumî temsilci idiler; bunların dışın-
da kalan diğerleri ise hususî işler için görevlendirilmişlerdi;
Ebu Hüseyin Muhammed b. Cafer b. Esed, Ahmed b. İshak-ı
Eş'arî, İbrahim b. Muhammed el-Hemdanî ve Ahmed b.
Hamza b. el-Yese gibi.⁽²⁾

Dört naip ise sırasıyla şunlardır:

- 1- Ebu Amr Osman b. Said el-Amrî.
- 2- Ebu Cafer Muhammed b. Osman b. Said el-Amrî
- 3- Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Ruh Nevbahtî.
- 4- Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed Semerî.

Ebu Amr Osman b. Said el-Amrî

Ebu Amr Osman b. Said el-Amrî, halkın güvenini kazanmış
değerli bir şahıstı; İmam Hâdi (a.s) ile İmam Hasan Askerî'nin
(a.s) vekilleri idi.⁽³⁾ İmam Mehdi'nin (a.s) emri ile İmam Hasan
Askerî'yi (a.s) kefenleme ve defnetme işlerini üzerine aldı.⁽⁴⁾

Samarra'da Askerîyye mahallesinde ikamet etmesinden dola-
yı "Askerî" lakabıyla da anılırdı. Saray memurları; üstlendiği
sorumluluklardan haberdar olmasınlar, İmam'a (a.s) yaptığı
hizmetleri ve işi anlamasınlar diye yağ satardı.⁽⁵⁾ İmam Askerî
(a.s) ile görüşmeleri zor olduğundan, Şiîlerin dinî ödemele-

1- el-Mehdi, s.182

2- A'yanu's-Şia, c.4, 3. bölüm, s.21

3- Munteha'l-Makal, el-Mehdi, s.181

4- A'yanu's-Şia, c.4, 3. bölüm, s.16

5- A'yanu's-Şia, c.3, 3. bölüm, s.16

ri onun vasıtasıyla İmam'a gönderiliyordu ve Osman b. Said bunları yağ kaplarının içine koyarak İmam'a götürüyordu.⁽¹⁾

Ahmed b. İshak Kummî der ki:

İmam Hâdi'nin (a.s) huzuruna müşerref oldum ve "Ben her zaman burada olamıyorum, olduğum zamanlar da her zaman sizi göremiyorum, böyle bir hâldeyken kime müracaat edeyim ve kime itaat edeyim?" dedim. İmam buyurdu ki: *"Bu, Ebu Amr (Osman b. Said el-Amrî) güvenilir ve emin bir kişidir. Benden taraf size ne der ve ne ulaştırırsa, bendendir."*

Ahmed b. İshak der ki:

İmam Hâdi'nin (a.s) vefatından sonra, İmam Askerî'nin (a.s) yanına gittim ve aynı sözümü tekrarladım. O da değerli babaları gibi şöyle buyurdu: *"Ebu Amr; emin ve geçmiş İmamların güvenini kazanmış, benim hayatımda ve hayatımdan sonra inandığım kişidir. Size bir şey söylerse, benden söylemiş ve bir şey ulaştırırsa, benden ulaştırmıştır."*⁽²⁾

Ebu Amr Osman b. Said el-Amrî, İmam Hasan Askerî'den (a.s) sonra İmam Mehdi'nin (a.s) fermanı üzere naipliğini sürdürdü. Şiîler sorunlarını ona götürür ve İmam'ın cevabını onun vasıtasıyla alıp halka ulaştırırlardı.⁽³⁾

Merhum Muhakkik Damad, "Sırat-ı Mustakim" adlı kitabında şöyle yazar:

Şeyh Osman b. Said el-Amrî şöyle nakleder: İbn Ebî Ganim Gazvinî: "İmam Askerî'nin (a.s) vefat ettiği zaman evladı yoktu." dedi. Bunun üzerine Şiîler onunla kavga edip tartıştılar

---

1- Biharul-Envar, c.51, s.344

2- Biharul-Envar, c.51, s.344

3- el-Mehdi, s.181; Biharul-Envar, c.51, s.346

ve ardından İmam'a mürekkepsiz bir mektup yazdılar. Yani sözlerini, mürekkebe batırılmamış kuru kalemle bir kâğıda yazdılar ki, İmam'ın cevabı bir delil, bir mucize olsun. İmam (a.s) tarafından verilen cevabın metni şöyledir:

Bismillahirrahmanirrahim

Allah, sizi ve bizi fitne ve sapıklıktan korusun. Sizlerden bir grubunuzun, din ve emîr sahiplerinin doğumunda şek ve şüphe ettiği bize ulaştı. Bu haber bizi üzdü ve müteessir etti. Elbette bu üzgünlük, sizin içindir; bizim için değil. Çünkü hak da, Allah da bizimledir. Birinin bizlerden uzaklaşması, korkmamıza sebep olmaz. Bizi yaratan Allah'tır, diğer varlıklar ise bizim sayemizde yaratılmıştır. (Yani biz Allah'ın feyizlerinden faydalaniyoruz, halk da bizim feyizlerimizden yararlanır.) Niye şüpheye kapılmışsınız? İmamlarınızdan size ulaşan şeyin gerçekleşeceğini bilmiyor musunuz? (Geçmiş İmamlar, Kaim'in (a.s) gaybet edeceğini bildirdiler.) Acaba Allah Teâlâ'nın Âdem'in (a.s) zamanından geçmiş İmam'a (babama) kadar halkın sığınması için sığınaklar ve halkın, vasıtasıyla hidayet bulması için alametler bıraktığını ve bir bayrak gizlendiğinde diğer bir bayrağın açığa çıktığını ve bir yıldız battığında başka bir yıldızın doğduğunu görmediniz mi? Acaba Allah'ın geçmiş İmam'ın ruhunu alıp kendine doğru götürdükten sonra kendi dinini batıl ettiğini, kendisi ve yaratıkları arasındaki sebep ve vesileleri kopardığını mı zannediyorsunuz? Asla böyle değildir! Hoşlanmadıkları hâlde kıyamet kopuncaya ve Allah'ın emri zahir oluncaya kadar da böyle olmayacaktır. Öyleyse Allah'tan korkun, bize teslim olun ve işleri bize bırakın. Ben size nasihat ettim, Allah bana ve size şahittir.⁽¹⁾

1- el-Envaru'l-Behiyye, c.324

Osman b. Said, ölümünden önce İmam Mehdi'nin (a.s) emriyle oğlu Ebu Cafer Muhammed b. Osman'ı İmam Mehdi'nin (a.s) vekil ve naibi olarak tanıttı.

Ebu Cafer Muhammed b. Osman b. Said el-Amrî

Muhammed b. Osman da babası gibi Şia büyüklerinden olup takva, adalet ve yücelik bakımından Şiîlerin güven ve saygısını kazanmıştı. Daha önce de İmam Hasan Askerî (a.s) onun ve babasının güvenilir ve itimat edilir olduğunu belirtmişti.

Merhum Şeyh Tusî şöyle yazar:

Bütün Şiîler onun adaleti, takvası, emanete sadık olduğu hususundahemfikirdirler.⁽¹⁾

Birinci naip Osman b. Said'in vefatından sonra, onun ölümü ve oğlunun naipliği hakkında İmam Mehdi (a.s) tarafından şöyle bir tevki geldi:

Doğrusu biz Allah'tanız ve yine O'na dönenleriz. O'nun emrine teslim ve O'nun takdirine rıza göstermişiz. Baban kutlu yaşadı ve tertemiz öldü, Allah ona rahmet etsin, onu İmamlarına ve efendilerine kavuştursun. Üstün ve yüce Allah'a, İmamlara yakınlık kastıyla onların işlerinde çalışmaktan geri kalmadı. Allah onu nurlu kılsın; hatalarını bağışlasın.

Tevkiin diğer bir yerinde şöyle buyurmuştur:

1- Biharu'l-Envar, c.51, s.345-346; Şeyh Tusî'nin "Gaybet" kitabı, s.216 ve 219; el-Kuna ve'l-Elkab, c.3. s.230. Tevki, yazılı bir metnin kenarına yazmadan ibarettir. İstilahta padişah ve halifelerin emir ve fermanlarına da denir. Şia âlimlerinin kitaplarında gaybet zamanında İmam-ı Zaman (a.f) tarafından Şiîlere ulaşan mektup ve fermanlara, "Tevkiat/Tevkiler" denir.

Allah senin sevabını artırsın, musibetinde sana güzel sabır versin. Siz yaşlı olduğunuz gibi, biz de yaşlıyız. O ayrılığıyla, seni de, bizi de yalnız bıraktı. Allah, göçtüğü yerde onu sevindirsin. Kutluluğunun en yüce delili şu ki: Allah ona, kendisinden sonra yerine geçmesi, onun işini yüklenmesi ve onu rahmetle anmasını sağlamak için senin gibi bir oğul vermiş. Ben, Allah'a hamdolsun derim; çünkü onun yerine geçmenle canlar huzur içinde. Üstün ve yüce Allah'ın seni onun yerine geçirmesiyle, gönüller rahatlamış oldu. Allah yardımcın olsun; sana güç-kuvvet versin, yardım etsin, başarı versin; dostun, koruyucun, görüp gözeteninolsun.⁽¹⁾

Abdullah b. Cafer Himyerî diyor ki:

Osman b. Said dünyadan göçtüğü zaman, İmam Mehdi (a.s), daha önce bizimle yazıştığı el yazısının aynıyla bir mektupta Ebu Cafer'i (Muhammed b. Osman b. Said el-Amrî) babasının yerine atamıştı.⁽²⁾

Yine başka bir tevkide, İshak b. Yakub Kuleynî'nin sorularına cevap olarak şöyle yazmıştır:

... Muhammed b. Osman el-Amrî'ye gelince; Allah ondan ve öncesinde yaşayan babasından razı olsun, doğrusu o, benim güvendiğim biridir; benim tarafımdan yazdığı şey, benim yazdığım şeydir.⁽³⁾

Abdullah b. Cafer Himyerî der ki:

1- Biharul-Envar, c.51, s.349; Kemalu'd-Din, c.2, s.188, 38. hadis; *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.219-220

2- Biharul-Envar, c.51, s.349

3- Biharul-Envar, c.51, s.349-350; *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.220; *Keşfu'l-Gumme*, c.3, s.457

Muhammed b. Osman'a: "Mehdi'yi gördün mü?" diye sordum. Dedi ki: "Evet, onunla son olarak Kâbe'nin kenarında görüştüğümüzde şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Bana vaadini verdiği şeyi gerçekleştirdi."⁽¹⁾

Yine Müstecar'da⁽²⁾ şöyle dediğini gördüm:

"Allah'ım! Düşmanlarımdan intikam al."⁽³⁾

Yine Muhammed b. Osman diyor ki:

İmam Mehdi (a.s) her yıl hac töreninde hazır bulunur; o milleti görür ve tanır; halk da onu görür, fakat tanımaz.⁽⁴⁾

Muhammed b. Osman, kendisi için bir mezar hazırlamış ve üzerini sace (bir çeşit elbise ve bez) ile örtmüştü ve onun üzerine de Kur'ân'dan ayetler ve Masum İmamların isimlerini yazmıştı. Her gün onun içine girer, bir cüz Kur'ân okur, sonra daçıkardı.⁽⁵⁾

Bu değerli kişi, ölmeden önce öleceği zamanı bildirmiş ve aynı günde de ölmüştü.⁽⁶⁾ Ölümünden önce Şia büyüklerinden bir grup, onun yanına gitti. İmam Mehdi'nin (a.s) emriyle Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Ruh Nevbahtî'yi kendinden sonraki naip ve İmam (a.s) ile irtibatı sürdürecektir şahıs olarak tanıttı ve "O, benim yerime geçecek; artık işlerinizde ona müracaat edin."⁽⁷⁾ diye de buyurdu.

1- Biharu'l-Envar, c.51, s.351

2- Mustecar, Rükni-i Yemani'ye yakın Kâbe'nin kapısının karşısında, günahkârların af dilemek için sığındıkları bir yerdir.

3- Biharu'l-Envar, c.51, s.351

4- Biharu'l-Envar, c.51, s.351

5- el-Kuna ve'l-Elkab, Necef baskısı, c.3, s.267-268

6- el-Kuna ve'l-Elkab, c.3, s.268

7- Biharu'l-Envar, c.51, s.354-355; Gaybet-i Şeyh Tusî, s.326-327

Ebu Cafer Muhammed b. Osman el-Amrî hicrî 305 yılında vefatetti.⁽¹⁾

Hüseyin b. Ruh Nevbahtî

Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Ruh Nevbahtî, dost ve düşman yanında özel bir azamet ve değere sahipti. Akıl, takva, fazilet ve ileri görüşlülüğü ile tanınır, çeşitli mezhebî fırkaların geneli tarafından sevilip sayılırdı.

İkinci sefir Muhammed b. Osman el-Amrî'nin zamanında bazı işlerin mesuliyetini üstlenmişti. Muhammed b. Osman'ın yakın dostları arasında Cafer b. Ahmed b. Mutil el-Kummî herkesten daha fazla onunla samimi ve irtibatta idi. Hatta Muhammed b. Osman ihtizar (can verme) hâlindeyken, Cafer b. Ahmed onun baş tarafında, Hüseyin b. Ruh da ayak tarafında oturmuştu.⁽²⁾

Muhammed b. Osman el-Amrî, Cafer b. Ahmed'e dönerek dedi ki:

İşleri Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Ruh'a bırakmam emredilmiştir.

Bunun üzerine Cafer b. Ahmed yerinden kalkarak Hüseyin b. Ruh'un elinden tutup Muhammed b. Osman'ın baş tarafına oturttu, kendisi de onun ayak tarafına geçti.⁽³⁾

Hiz. Mehdi (a.s) tarafından, Hüseyin b. Ruh hakkında gönderilen tevkide şöyle geçer:

Biz onu tanıyoruz, Allah Teâlâ hayır ve rızasını ona tanıtsın ve hükmü ile ona yardımcı olsun. Onun mektubundan haberdar olduk. Ona karşı güven ve itimadımız var. Bizim

---

1- Biharul-Envar, c.51, s.352

2- Biharul-Envar, c.51, s.353–354

3- Biharul-Envar, c.51, s.354

yanımızda onu sevindirecek kadar bir makam ve derece var. Allah iyiliğini artırsın. Doğrusu Allah, her şeyin velisidir; her şeye kadirdir. Ortağı olmayan Allah'a hamdolsun ve Allah'ın selâmı peygamber olarak göndermiş olduğu Muhammed'e ve Ehlibeyti'ne olsun.

Bu mektup, hicrî kamerî 305 yılı şevval ayının altısı pazar günü yazılmıştır.⁽¹⁾

Birçok kitap yazmış olan Bağdat'ın büyük kelim âlimlerinden ve Nevbahtî soyunun büyüğü olan Ebu Sehl Nevbahtî'ye: "Niçin Şeyh Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Ruh sefirlik mevkiine erişti de, siz bu makama erişemediniz?" diye soruklarında, dedi ki:

Onlar (İmamlar) seçilecek kimseyi herkesten daha iyi bilirler (liyakatlı ve daha uygun olanı tercih ederler). Ama ben davranış ve tartışması sert olan biriyim. Eğer ben İmam Mehdi'nin sefiri olsaydım ve şimdi Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Ruh'un (sefirlik sebebiyle) bildiği gibi Mehdi'nin (a.s) yerini bilseydim ve (İmam'ın hakkında muhaliflerle bahse girdiğim) zor duruma düşseydim, (kendimi kontrol edemeyip) İmam'ın yerini açığa vurabilirdim. Ama Ebu'l-Kasım (sır saklama ve kaçınmada öyle bir kişidir ki) eğer İmam onun gömleği altında gizlense ve onu kesici aletlerle lime lime etseler de, onu açığa vurmaz (yerini düşmana bellietmez).⁽²⁾

Ebu'l-Kasım Hüseyin b. Ruh, yirmi bir yıl civarında İmam'ın naipliğini yaptı ve ölmeden önce İmam'ın emriyle naipliği Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed Semerî'ye bıraktı ve hicrî 326 yılının Şaban ayında vefat etti. Mezarı Bağdat'tadır.

1- Biharu'l-Envar, c.51, s.351; el-Gaybet, Şeyh Tusî, s.227

2- Biharu'l-Envar, c.51 s.359; el-Kuna ve'l-Elkab, c.1, s.91

Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed Semerî

Munteha'l-Makal kitabının yazarı, dördüncü naip Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed Semerî hakkında şöyle yazar:

O, anlatılamayacak kadar büyük bir azamete, değere sahiptir.⁽¹⁾

O değerli zat, İmam Mehdi'nin (a.s) emri ile Hüseyin b. Ruh'tan sonra İmam'ın (a.s) sefiri olarak Şiîlerin sorunlarının halli için görevlendirildi.

Merhum Muhaddis Kummî şöyle yazar:

Ebu'l-Hasan Semerî, bir gün yanında olan seçkinlerden bir gruba: "Allah size Ali b. Babaveyh Kummî'nin mateminden dolayı mükâfat versin; o, şimdi dünyadan göçtü." buyurdu.

Onlar saat, gün ve ayı not aldılar; 17 veya 18 gün sonra Ali b. Babaveyh Kummî'nin o tarihte vefat etmiş olduğunu öğrendiler.

Ali b. Muhammed Semerî, hicrî 329 yılında vefat etti.⁽²⁾ Vefatından önce Şiîlerden bir grup onun etrafında toplanarak: "Senden sonra kim sefir olacaktır?" diye sordular. Dedi ki: "Bu konuda hiç kimseye vasiyet etmek için görevlendirilmedim."⁽³⁾

Daha sonra Hz. Mehdi (a.s) tarafından bu konuda sadır olan tevkii Şiîlere gösterdi. Onlar da bu tevkiden kopya aldılar. Tevkiin metninin tercümesi şöyledir:

Bismillahirrahmanirrahim

1- Biharul-Envar, c.51, s.358 360

2- *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.242-243

3- Biharul-Envar, c.51, s.360

Ey Ali b. Muhammed Semerî! Allah senin musibetin-
de kardeşlerinin mükâfatını arttırsın. Sen altı gün sonra
dünyadan göçeceksin. Onun için, işlerini derleyip topar-
la. Ölümünden sonra yerine geçmek üzere birisi hakkın-
da tavsiyede bulunma. Doğrusu Gaybet-i Kübra dönemi
başlamıştır artık. Allah Teâlâ izin vermedikçe zuhur ol-
mayacaktır. Zuhur, ancak O'nun izniyle olur. Bu da uzun
bir zaman sonra, kalpler taşlaştıktan ve yeryüzü zulüm-
le dolduktan sonra olacaktır. Çok geçmeden Şîîlerimden
beni gördüklerini (sefir unvanıyla benimle irtibatla ol-
duklarını) söyleyenler çıkacak. Ama bilin ki Süfyanî'nin
çıkmasından ve yüksek çılgılık⁽¹⁾ duyulmasından önce bu
iddiada (sefirlik ve vekillik unvanıyla görme iddiasında)
bulunan herkes yalan söylemektedir. Güç ve kuvvet, an-
cak Allah'tandır.⁽²⁾

Altıncı gün Ali b. Muhammed Semerî dünyadan göçtü ve He-
lencî caddesinde Ebu İtab Nehri'nin kenarında toprağa verildi.⁽³⁾

İmam'ın hususî sefirleri kendi dönemlerindeki insanların en
takvalısı, en asaletlisi ve Şîîlerin en çok güvenip itimat ettik-
leri kimselerdi. Gaybet-i Suğra boyunca Şîîler soru ve müş-
küllerini onlara arz ediyorlardı ve İmam cevabını onların va-
sıtasıyla Şîîlere gönderiyordu. O zaman bu gibi irtibat herkes
için mümkün idi. Hatta yüce şahsiyetli kimselerden bazıları
hususî sefirler vasıtasıyla İmam'ın (a.f) huzuruna gidip gö-
rüşme imkânı bulmuşlardır. Bu müddet zarfında hususî se-
firler vasıtasıyla İmam-ı Zaman'dan (a.f) görülen keramet ve
mucizeler, Şîîleri onlar hakkında daha fazla tatmin ediyordu.

1- Süfyanî'nin çıkışı ve yüksek ses, İmam-ı Zaman'ın (a.s) zuhuruna ya-
kın bir zamanda gerçekleşecek iki alamettir.

2- Biharu'l-Envar, c.51, s.361; *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.242-243; *Kemalu'd-
Din*, Merhum Şeyh Saduk, c.2, s.193

3- A'yanu's-Şîa, c.4, 3. cüz, s.21; Kamusu'r-Rical, c.7, s.512

Merhum Şeyh Tusî, el-İhticac kitabında şöyle yazar:

İmam'ın (a.s) açık emri ve önceki sefirin tanıtması, belirtmesi ve tayin etmesi olmadan İmam'ın özel vekillerinden hiçbirisi sefirlik iddiasında bulunmamış ve Şiîler de, İmam Mehdi (a.s) tarafından onların sözlerinin doğruluğu ve sefirliklerinin gerçekliğine delalet eden bir mucize ve alamet görmeyinceye kadar, onların hiçbirinin sözünü kabul etmemişlerdir.⁽¹⁾

Gaybet-i Suğra'nın müddetinin son bulmasıyla Gaybet-i Kübra dönemi başladı. Bu dönem şimdiye kadar devam etmekte ve ne zaman biteceğini de ancak Allah bilmektedir.

Gaybet-i Suğra zamanında halk hususi sefirler vasıtasıyla sorunlarının cevaplarını Hz. Mehdi'den (a.s) alabiliyorlardı. Bu zamanda aynı şeyin mümkün olmayışından dolayı halkın, soru ve sorunlarının cevabını, Hz. Mehdi'nin umumî sefirlerine (müçtehitler) müracaat ederek almaları gerekmektedir. Çünkü onların görüşü, hususî hüküm ve rivayet hükmü gereğince hüccettir. Merhum Keşşî şöyle der:

Hz. Mehdi (a.s) tarafından çıkarılan tevkide İmam (a.s) şöyle buyurmuştur:

Dostlarımızın, bizce güvenilir olan kimselerin bizden naklettikleri şeylerde şüphede kalmaları için hiçbir özür ve bahaneleri yoktur. Çünkü sırrımızı, onlara bıraktığımızı ve onlara verdiğimizizi bildiler.⁽²⁾

Şeyh Tusî, Şeyh Saduk ve Şeyh Tabersî de, İshak b. Ammar'dan söylenakletmişlerdir:

1- Biharul-Envar, c.51, s.362

2- el-Mehdi, s.182-183

Mevlam İmam Mehdi (-a.s- Şiîlerin gaybet zamanındaki vazifesi hakkında) şöyle buyurmuştur:

"Karşılaştığınız olaylarda, hadislerimizi rivayet edenlere müraaat ediniz. Çünkü onlar sizin üzerinize benim hüccetimdir ve ben de onların üzerine Allah'ın hüccetiyim."⁽¹⁾

Merhum Tabersî, el-İhticac adlı kitabında İmam Cafer Sadık'ın (a.s) bir hadiste şöyle buyurduğunu nakleder:

Nefsini kontrol eden, dinini koruyan, heva ve hevesine muhalif olan, mevlasına (İmamlara -a.s-) itaat eden fakihlerden birini taklit etmek avam halk için gereklidir.⁽²⁾

Böylece Gaybet-i Kübra döneminde Müslümanların meselelerinin halledilmesi için Veliyy-i Fakih mesul olmuştur. Gerçi fakihler için fetva ve hüküm verme makamı daha önceden Masum İmamlar (üzerlerine selâm olsun) tarafından beyan ve tasvip edilmişti; ama İslâm fakihlerinin resmiyeti bu tarihten itibaren başladı, İmam Mehdi'nin (a.s) zuhuruna kadar da devam edecektir.

1- el-İhticac, s.283

2- el-Mehdi, s.182-183

GAYBETİN MÜSPET VE MENFİ TESİRLERİ

Hız. Mehdi'ye (a.s) iman etmek, ümidin artması ve fikrin gelişmesine sebep olur. Geleceği vaat edilen Mehdi'ye (a.s) inananın ve onun her zaman zuhur edebileceği düşüncesini taşımanın, iyi kalpli ve liyakatli kimselerde derin ve yapıcı etkisi vardır. Onlar, İmam Mehdi'ye (a.s) yardım etmeye muvaffak olmak, huzurunu derk edebilmek, ziyaretinden mahrum kalmamak ve rızasını kazanabilmek için nefislerini tezkiye eder, zulüm ve kötülükten kaçınır, adalet ve kardeşliğe sevgi beslerler. Hiçbir fasık ve zalim hükümetin boyunduruğu altına girmemiş olan Hız. Mehdi'ye (a.s) inanmak, onu izleyenlerde öyle bir hâl ve durum yaratır ki, bütün tağut ve zalimlerin karşısında direnirler, onların boyunduruğu altına girmez ve zulme karşı çıkarlar.

Hız. Mehdi'nin (a.s) zuhuruna inanmak; Müslümanların her şeyi oluruna bırakmalarına, köşeye çekilip işleri yarına ertelemelerine, kâfir ve zalimlerin musallat olmalarını kabullenmelerine, ilim ve sanayide ilerlememelerine ve sosyal ıslahlar için yapılan çalışmaları durdurmalarına sebep olmamalıdır.

"Hız. Mehdi'ye (a.s) inanmak; zaafa, ihmalkârlığa ve gevşekliğe sebep olur" düşüncesi doğru değildir. Ehlibeyt İmamları ve onların yılmak bilmeyen gayretli öğrencilerinin İmam Mehdi'nin (a.s) zuhuruna inançları yok muydu yoksa? Acaba büyük İslâm âlimleri buna iman etmemişler miydi? Onlar bütün güçleriyle gayretlerini sarf edip İslâm'ın adının yücelmesi

için ellerinden gelen her şeyi yapıyor, en küçük bir fedakârlıktan bile kaçınıyorlardı; her zaman mesuliyetlerinin bilincinde hareket ediyor, ağır görevleri yerine getiriyor, daima yapıcı projeler geliştirip, büyük bir titizlik ve ümitle uygulamaya koyuyorlardı.

İlk Müslümanlar, İslâm'ın ilerleyeceğini ve önlerinde büyük zaferlerin olduğunu Resulullah'tan (s.a.a) duymuşlardı. Ama bu müjde, onların gevşeklik gösterip bir kenara çekilmelerine sebep olmadı; bilakis gayret ve çabalarını artırarak, fedakârlık ve yardımlaşma ile hedefe ulaştılar.

Bugün de Müslümanların büyük bir sorumluluğu vardır. Bunu da yılmadan yerine getirmeli, durumlarını tahlil etmeli, fırsatlardan son derece iyi bir şekilde yararlanmalıdırlar. Düşmanın fikrî, siyasî, askerî saldırıları karşısında İslâm'ı, Müslümanları savunmalı ve onların etkisini kırmalıdırlar.

Ayrıca İmam-ı Zaman'ın (a.f) yanında olma şeref ve kabiliyetini elde etmek, onun lütfüne şamil olmak ve zuhur ortamı hazırlamak için kendilerini eğitip günahlardan sakınmalıdırlar.

Müminlerin Emîri İmam Ali (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) şöyle nakleder:

İbadetlerin en üstünü, Mehdi'nin zuhurunu beklemektir.⁽¹⁾

İmam Zeynelabidin (a.s) de şöyle buyurur:

On İkinci İmam'ın gaybeti uzun sürecektir. Onun imametine inanan ve gaybet zamanında zuhurunu bekleyenler, diğer zamanlarda yaşayanlardan üstündürler. Çünkü Allah Teâlâ onlara öyle yüce bir akıl, düşünce ve marifet derecesi vermiştir ki, onlar için gaybet dönemi, İmam'ın hazır

---

1- Yenabiu'l-Mevedde, s.493; el-Mehdi, s.201

bulunduğu zaman gibidir ve Allah onları Resulullah'ın (s.a.a) huzurunda cihat eden mücahitler gibi kılmıştır. Doğrusu onlar bizim samimi ve gerçek Şiîlerimizdir. Onlar, gizlide ve açıkta insanları Allah'a yönelmeye çağırırlar. Bunun içindir ki, zuhuru beklemek en büyük ibadet vekurtuluştur.⁽¹⁾

Merhum Ayetullah Sadruddin Sadr yazıyor ki:

Bekleyiş, beklenen şeyin gerçekleşmesini gözlemektir. Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhurunun beklenmesi, sosyal ıslaha neden olmaktadır; bunun da özellikle İmamiye (Caferî Şiî) toplumu üzerinde ıslah etkileri vardır ve onlar şunlardan ibarettir:

1- Bekleyiş, düşünce ve duyguyu beklenen şey üzerinde yoğunlaştırmaktır. Bunun ister istemez iki faydası vardır: 1- İnsanın fikir ve iş gücünün çoğalmasına sebep olur. 2- İnsan, güç ve dikkatini bir tek şey üzerinde toplama kudret ve gücünü bulur. Her iki fayda, insanın dünya ve ahirette ihtiyaç duyduğu en önemli şeylerdendir.

2- Bekleyiş, zorlukların insana kolay gelmesini sağlar. Çünkü zorlukların giderilme eşiğinde olduğunu bilir. Giderileceğini bildiği bir zorluk ile giderilip giderilme-yeceği belli olmayan bir zorluk arasında çok fark vardır. Özellikle kesin olan şey, Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhur edip, yeryüzünü adalet ile dolduracağı ve bütün zorlukları bertaraf edeceğidir.

3- İnsanın, İmam Mehdi'nin (a.s) ashabı, yardımcısı, dostlarından olma arzu ve isteğine sahip olması, bekleyişin gereğidir. Bu arzunun gereği, onun dostluğunu kazanma ve huzurunda cihat etme liyakatini kazanma gayesiyle nefsini ıslah edip ahlâkını düzeltmek ve gerçek bir mümin olmak

---

1- Biharul-Envar, c.52, s.122

için çalışmaktır. Evet, bunun için, bugün toplumumuzda bir eksiklik olan İslâmî ahlâka şiddetle ihtiyaç vardır.

4- Bekleyiş, nefsi ve hatta diğerlerini ıslah etmeyi gerektirdiği gibi, İmam Mehdi'nin (a.s) düşmanlarına galip gelmesi için insanın ortam hazırlaması, bu hedef için gerekli olan bilgi, ilim ve vesileleri tahsil etmesini de gerektirir. Hz. Mehdi'nin (a.s) düşmanlarına galip geleceği bilindikten sonra, bunlar gerçek bir bekleyişin sayısız sonuçlarındansadecebirkaçıdır.⁽¹⁾

Merhum Muzaffer de şöyle yazıyor:

Dünyayı ıslah edici ve hak yolda olanların kurtarıcısı Hz. Mehdi'yi (a.s) beklemek, dinî meselelerde elini-kolunu bağlayıp hiçbir şey yapmamak demek değildir. Bilhassa dinî hükümleri uygulamak yolunda cihat, iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak gibi dinî farzlara sınıksı sarılmaktır. Çünkü Müslüman ne durumda olursa olsun, ilâhî ahkâmla amel etmek, hükümleri doğru tanımak için çalışmak ve mümkün olduğu kadar iyiliği emredip kötülükten sakındırmakla görevlidir. Islah ediciyi beklemek bahanesiyle farzları yerine getirmemek doğru değildir. Bekleyiş, Müslümanların üzerinden hiçbir dinî vazifeyi kaldırmaz ve hiçbir ameli geciktirmez.⁽²⁾

Böylece Şia'nın gaybet zamanında dahi büyük bir imtihan verdiği açıktır. Bir taraftan dinini koruması, diğer taraftan da İmam'ın (a.s) zuhurunda İslâm'a yardım etme şerefine varması için ortam hazırlaması gerekir. Halkın çoğunun bu imtihanı kazanmaya muvaffak olamayacağı unutulmamalıdır.

Cabir el-Cu'fî diyor ki: İmam Bâkır'a (a.s): "Kurtuluşunuz ne zaman olacaktır?" diye sordum. Buyurdu ki:

1- Kitabu'l-Mehdi, s.201-202

2- Der İntizar-ı İmam, s.54

Heyhat! Heyhat! Sizler elekten geçirilip sonra iyice elekten geçirilip ayrılmadıkça, zuhurumuz olmayacaktır!

İmam (a.s) bu cümleyi üç defa tekrarladı.⁽¹⁾

Bekleyişin bir özelliği de, vazifeler yerine getirildikten, çabalar harcadıktan sonra artık ümitsizlik diye bir şey kalmaz ve zuhur bekleyişi içinde olanlar, sürekli Allah tarafından kurtuluşun gelmesini ümitle beklerler.

Yine gaybetin önemli tesirlerinden birisi de şudur: Beşeriyet bu çağda var gücünü harcayarak vahiy, ilham ve gaybî yardımlar dışında beşeriyet kervanını Allah'a yakın olan asıl ve son hedefe ulaştırmanın mümkün olmadığını tecrübe yoluyla anlayacak ve sonunda vahiy ve ilâhî öğretiler karşısında boyun eğecektir.

Gaybet Zamanında İmam'ın Varlığının Faydaları

Masum İmam'ın varlığının felsefesini iyice bilmeyen bazı kimseler: "Gaybet döneminde İmam'ın (a.s) ne faydası var?" diye sorarlar. Oysa bilmiyorlar ki, insanoğlu her şeyin yaratıcısı olan yüce Allah'ın huzurunda tam bir marifetle ibadet etmek için yaratılmıştır. Bu hedefe de ancak, bir Masum İmam'ın varlığıyla ulaşılabilir.

Melekler, insanın yaratılışına itiraz ediyorlardı. İnsanın fesatlarıyla ibadetlerini mukayese ederek onun yaratılmasını istemiyorlar ve şöyle diyorlardı:

Biz seni sürekli övüp, yüceltip takdis edip dururken, orada, bozgunculuk çıkaracak ve kan akıtacak birini mi varedeceksin?⁽²⁾

1- el-Mehdi, s.172, Ravzatu'l-Vaizin'den naklen

2- Bakara Suresi, 30

Allah Teâlâ, Hz. Âdem'in Allah'ı kâmil olarak tanınmasına ve O'na kulluk ve ibadet etmesine vesile olacak cihan ve melekût âlemi hakkındaki bilgi ve ilmini meleklerle göstererek onları ikna edip susturdu.

Hız. Âdem (a.s), âlemlerin Rabbinin emriyle bilgisini kanıtlayınca, melekler ilâhî hüccetlerin varlığının hakikatini ve onların Allah yanındaki yüce makamını gördüler ve bunun, kendilerinin tespih ve kutsamalarıyla mukayese edilemeyeceğini ve bu seçkin kişiler beşer cinsinden olduğu için beşerin yaratılışı yerli yerinde, layık ve tercih edilir olduğu bilincine vardılar.

Öyleyse yaratılışın felsefesini açıkça ortaya koyan şey, bütün meleklerin baş eğdiği bu seçkin kişilerin varlığıdır. Çünkü seçkin kişilerin ibadetleri eşsizdir ve hiçbir ibadet onların ibadetlerinin yerini dolduramaz. İlâhî hüccetlerin varlığı, beşerin başlangıcı ve yaratılışı için ikna edici olduğu gibi, hayatın ve beşeriyet silsilesinin devamı için de ikna edicidir ve ilâhî hüccet insanlık toplumunda daima mevcut olmalıdır.

Eğer varlık nimeti bizi de kapsıyorsa, bu liyakatli kişilerin varlıklarının bereketindendir ve eğer bu değerli kişiler olmasaydı, biz de var olmazdık. Varlık elbisesini giymiş olduğumuz şu anda dahi eğer onlardan birisi olmasa, yine yokluğa ve hiçliğe karışırız. Bunun için ilâhî hüccetler yalnız maarif ve ilimlerde insanoğlunun velinimetini olmakla kalmayıp, var olma nimetinde de velinimetler ve boynumuzda minnetleri vardır. Ziyaret-i Camia'da şöyle geçer:

Ey velinimetlerim! Övgünüzü sayıp bitiremem ve hakikatinizi gerçek anlamıyla övemem, makam ve mevkiinizi nitelemekten acizim. İyilerin nuru ve salihlerin hidayet edicisi sizlersiniz. Siz, her şeye gücü yeten Allah'ın hüccetlerisiniz. Allah, yaratmaya sizinle başladı ve sizinle de bitirecek.

O, sizin hatırınız için yağmur yağdırır ve sizin hatırınız için gökyüzünün yere kapanmasını engeller ve sizin hatırınız için üzüntüleri giderir, zorlukları bertaraf eder.

İmam Musa Kâzım (a.s), değerli babası İmam Cafer Sadık'tan (a.s) şöyle nakleder:

Bizim ibadetlerimizle Aziz ve Celil Allah'a ibadet edilir. Eğer biz olmasaydık, Allah'a hakkıyla ibadet edilmezdi.⁽¹⁾

Birçok rivayette: *"Yeryüzü hiçbir zaman Masum İmamsız kalmaz."*⁽²⁾ buyrulmaktadır.

İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle buyurmaktadır:

Allah'a andolsun ki, Allah, Âdem'in ruhunu aldığı andan itibaren yeryüzünü imamdan mahrum bırakmamıştır. Halk onun vasıtasıyla Allah'a doğru hidayet bulur. O, Allah'ın halka hüccetidir ve yeryüzü Allah'ın halka hücceti olan imam olmaksızın bir an bile baki kalmaz.⁽³⁾

Diğer bir mesele de, İmam'ın (a.s) manevî hidayetidir. Masum İmam, zahirî ameller merhalesinde hidayet edici ve kılavuz olduğu gibi, manevî hayat aşamasında da hidayet edicidir ve amellerin hakikati onun hidayetiyle birliktedir. Allah Teâlâ, Kur'ân-ı Kerim'de buyuruyor ki:

Onları öyle rehberler kıldık ki, emrimizle halkı doğru yola sevk ederler ve onlara hayırlı işleri vahyettik.⁽⁴⁾

Başka bir yerde de buyuruyor ki:

1- Usul-i Kâfi, c.1, s.193

2- Usul-i Kâfi, c.1, s.178, 2. hadis

3- Usul-i Kâfi, c.1, s.178, 8. hadis

4- Enbiyâ Suresi, 73

Ve içlerinden, sabrettikleri için onları emrimizle doğru yola sevk edecek rehberler tayin etmiştik.⁽¹⁾

Allame Tabatabaî şöyle yazar:

Bunun benzeri ayetlerden şu anlaşılmaktadır ki: İmam (a.s), zahirî hidayet ve aydınlatmanın yanında, soyut ve melekler âlemi cinsinden olan bir çeşit manevî hidayete de sahiptir. Ayrıca hakikati, nuraniyeti ve zatının iç yüzü vasıtasıyla halktan iyi kimselerin kalbinde tesir ve tasarruf eder, onları yaratılışlarının son hedefi olan kemal derecelerine doğru cezp eder.⁽²⁾

Şia'nın, dinî ahkâmı ve gerçekleri açıklaması ve halkı hidayet etmesi için Hz. Mehdi'nin (a.s) varlığını gerekli bulmasına itiraz ederek: "Hz. Mehdi'nin (a.s) gaybeti bu maksadı bozuyor. Çünkü gaybeti nedeniyle halkın ulaşma imkânı olmayan bir imamın varlığının hiçbir faydası yoktur." Diyenler, imametın gerçek manasının bilincine varmamışlardır. Çünkü imamet bahsinde, imamın vazifesinin yalnızca maariflerin dış yüzünü açıklamak ve halkın zahirî rehberliği olmadığı açıklanmıştır. Halkın zahirî hidayeti imamın sorumluluğunda olduğu gibi, amellerin batını da onun velayet ve hidayetinin sorumluluğundadır. Halkın manevî hayatını bununla düzene sokar. Amellerin gerçeğini Allah'a doğru yükseltir. Bunun için de masum imamın fizikî huzurunun veya gaybetinin hiçbir etkisi yoktur.

İmam, her ne kadar halkın maddî gözlerinden saklı kalsa da, bânını yolla onların nefisleri ve ruhlarıyla bağlantılı olduğu, her ne kadar zuhur etmemiş ve evrensel ıslahı-

---

1- Secde Suresi, 24

2- İslâm'da Şia, s.260

nın vakti gelmemiş olsa da, onun varlığının daima gerekli olduğu daha önce açıklanmıştır.⁽¹⁾

Merhum Hâce Nasiruddin Tusî (r.a) de diyor ki:

Onun varlığı bir lütuftur ve hâkimiyeti de başka bir lütuf...
Şu anda görünürde olmayışı ise bizim yüzümüzdedir.

Eğer halk, faydasında şüphe olmayan güneşten uzaklaşsa, bu, güneşin varlığının hatalı olduğu anlamına gelmez. Hata, güneşten uzaklaşan ve onun nurundan kendini gizleyen halktadır. Halk, güneşten hiçbir fayda almadığını zannetmemelidir. Çünkü güneş olmasaydı, halk sığınaklarında dahi yaşayamazdı. Ama varlığından uzaklaştıklarına ve müstakim parıltısından kendilerini gizlediklerine rağmen, bu güneş onlar için çalışma, beslenme ve hayat imkânını sağladı.

Nitekim bazı hadislerde, Gaip İmam (a.s), bulut ardındaki güneşe benzetilmiştir.

Süleyman A'meş, İmam Cafer Sadık'a (a.s): "Halk Allah'ın gaip olan hüccetinden nasıl yararlanacak?" diye sorduğunda, İmam (a.s): *"Bulutlar güneşi örtmüş olduğu hâlde insanların güneşten yararlanması gibi."* buyurdu.⁽²⁾

Cabir b. Abdullah el-Ensârî de Hz. Peygamber'e (s.a.a): "Acaba Şiîler gaybet zamanında İmam'dan bir fayda görecekler mi?" diye sorduğunda, Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu:

Evet, beni peygamber olarak gönderene andolsun ki, onlar onun nurundan faydalanacaklar, velayetinden yararlanacaklardır. Tıpkı güneşten yararlandıkları gibi, bulutlar ardında gizli kalsa dahi.⁽³⁾

1- İslâm'da Şia, s.312-313

2- Muntehabu'l-Eser, s.271

3- Kemalu'd-Din, c.1, s.265

Buna ilaveten, İmam Mehdi (a.s) her yıl hac törenine katılır, toplantılara gider, çoğu zaman bazı müminlerin meselelerini bir vasıtaıyla veya vasıtasız olarak halleder. Hatta bazılarının onu görmesi ama tanımaması da mümkündür. İmam (a.s) ise onları görür ve tanır, lütfü bazı iyi kimselere şamil olur.

Nasıl ki, Gaybet-i Suğra ve Gaybet-i Kübra zamanında halktan birçok kimse onunla görüşme şerefine ulaşmış, kerametini görmüş ve sorunlarını halletmişlerdir.

Merhum Ayetullah Seyyid Sadruddin Sadr şöyle yazar:

Hadis kitapları bize, gaybet zamanında bir cemaatin Hz. Mehdi'yi (a.s) gördüğünü ve onunla buluşup görüştüğünü haber vermektedir. Bunun, "İmam bizi gördüğünü iddia edeni yalanlayın." diye gelen hadislerle çelişir yanı yoktur. Çünkü bu hadisten maksat, aynı rivayetin başından da anlaşıldığı gibi, hususî sefirlik iddiasında bulunanı yalanlamaktır.

İmam Mehdi (a.s) gaybet döneminde pek çok soruları cevaplandırmış, dinî ve dünyevî sorunlardan halkı kurtarmış ve çoğu hastalara şifa vermiş, çaresiz ve acizlere hayat vermiş ve yolunu kaybeden birçok insana yol göstermiş ve susuzların susuzluğunu gidermiş, zayıfların elinden tutmuştur.

Bu, muhtelif zamanlarda ve muhtelif mekânlarda birbirini tanımayan güvenilir kimseler tarafından yazılmış kitap ve defterlerdir. Onlarda, sözümüze şahit olan sayılmayacak kadar çok vakıa ve hadise zikrolunmuştur. Çoğu kez insan onları okuyup da onlardaki hususiyet ve şahitleri tam anlayınca, meseleye kesinlikle yakın etmektedir.⁽¹⁾

1- el-Mehdi, s.178-179

GAYBET-İ SUĞRA'DA İMAM'IN KERAMETLERİ

Gaybet-i Suğra döneminde, İmam'ın eliyle gerçekleşen kerametler, yakın ve uzak Şûlerin imanlarının güçlenmesine sebep oluyordu. Nice yakın ve uzak yerlerden Samerra ve Bağdat'a gelen Ehlibeyt taraftarları vardı ki, özel naipler aracılığıyla İmam'la (a.s) görüşmüş ve birçok kerametlere şahit olmuşlardı.

Bu dönemde İmam'ın (a.s) mucize ve kerametleri o kadar çoktur ki, bunları anlatmaya kalkışırsak, özel bir kitap yazmamız gerekir.

Şeyh Tusî (r.a) şöyle der:

Gaybet zamanında İmam Mehdi'den (a.s) görülen kerametler, sayılmayacak kadar çoktur.⁽¹⁾

Burada örnek olarak bunlardan birkaçını naklediyoruz:

Kefen

İsa b. Nasr şöyle anlatır:

Ali b. Saymurî, İmam Mehdi'ye (a.s) bir mektup yazarak kendisi için bir kefen istedi. Ona: *"Senin seksen yılında (280 hicrî yılında veya 80 yaşında) buna ihtiyacın olacak."* diye cevap geldi.

1- Gaybet, Şeyh Tusî, s.170

İmam'ın (a.s) buyurduğu gibi, seksen yılında vefat etti ve vefatından önce İmam Mehdi (a.s) onun istemiş olduğu kefeni onagönderdi.⁽¹⁾

Ziyaretin Yasaklanması

Ali b. Muhammed der ki:

Hz. Mehdi (a.s), verdiği bir ferman ile Şiîlerin Kazimeyn ve Kerbela'daki İmamların kabirlerini ziyaret etmeyi yasakladı. Bunun üzerinden henüz birkaç ay geçmemişti ki Halife'nin veziri, Baktanî'yi çağırttı. Ona, Benî Fırat (Vezir'in akrabalarından olan) ve Burs ahalisi (Hille ve Kûfe arasında bir yer) ile görüşüp onlara Kureyş'in Kazimeyn'deki kabirlerini ziyaret etmemelerini, çünkü Halife'nin buralara gözcüler yerleştirdiğini ve Masum İmamların mezarlarını ziyarete gidenleri tutuklamalarını emretmiş olduğunu söyledi.⁽²⁾

İki Elbise

Ebu Cafer Muhammed b. Osman'ın, (Hz. Mehdi'nin -a.s- ikinci naibinin torunu) Ebu Cafer b. Kesir Nevbahtî (r.a) ve Ebu Muhammed b. Osman'ın kızı Ümmü Gülsüm de olmak üzere Nevbahtî soyundan bir grubun kendisine şöyle dediklerini nakleder:

Kum kenti ve çevresinden bir grup, Hz. Mehdi'ye (a.s) ulaştırması için Ebu Cafer'e bir miktar humus ve zekât gönderdiler. Onu getiren, Bağdat'ta babam Ebu Cafer'in evine geldi ve halkın gönderdiği şeyleri ona teslim etti. Kalkıp gitmek isteyince, Ebu Cafer dedi ki:

1- Gaybet, Şeyh Tusî, s.172

2- el-Gaybet, Şeyh Tusî, s.172, Tahran baskısı; Biharu'l-Envar, c.51, s.312

– Sana, yerine ulaştırman için verdikleri emanetin hepsi bu değil. Gerisi nerede?

Adam şöyle dedi:

– Efendim, hiçbir şey kalmadı, hepsini size teslim ettim.

– Bir şey kaldı! Eşyalarının yanına geri dön ve sana emanet bıraktıkları şeyi hatırla.

Eşyaları getiren gitti ve birkaç gün hatırlamaya çalıştı. Düşündü, taşındı, eşyaları iyice aradı; ama bir şey bulamadı. Onun yanında olanlar da bir şey bulamadılar. Ebu Cafer'in yanına dönerek dedi ki:

– Benim yanımda hiçbir şey kalmamış, bana verdikleri her şeyi sizin yanınıza getirdim.

– Sana, falan şahsın verdiği iki serdanî elbise (batı denizindeki bir adada dokunan kumaştan bir çeşit elbise) ne oldu?

– Evet, vallahi doğrudur, ben onları tamamen unutmuştum; fakat şimdi nereye bıraktığımı bilmiyorum.

İkinci kez giderek eşyalarını açtı, yoklamaya koyuldu ve eşya götürdüğü herkesten de aldıklarını yoklamalarını istedi; ama elbiseleri bulamadı. Bunun üzerine Ebu Cafer'in yanına dönerek elbisenin kaybolduğunu söyledi. Ebu Cafer dedi ki: "Kendisi için iki balya pamuk götürdüğü falan pamuk satıcısının yanına git ve üzerine şöyle şöyle yazılan iki balyadan birisini aç, o iki elbise o iki balyanın içindedir."

O adam Ebu Cafer'in bu bilgisine hayret etti ve kendisi oraya giderek balyayı açtı ve iki elbiseyi bularak Ebu Cafer'in yanına getirip teslim ettikten sonra dedi ki: "Ben onları unutmuştum. Yükleri bağladığım zaman bu iki elbise sona kalmıştı ve ben de onları pamuk balyasının bir tarafına yerleştirmiştim."

Allah tarafından bu gibi şeylerden haberdar olan peygamberler ve imamlardan başkasının bilmediği bu acayip konuyu Ebu Cafer'den görüp duyan bu kişi, her yerde bunu naklediyordu. O, Ebu Cafer'le tanışmıyordu; sadece aracıydı, birtakım mallar onun aracılığıyla Ebu Cafer'e gönderilmişti; tıpkı tacirlerin muamele edip mal aldıkları karşı tarafa güvenilir kimselerin eliyle bir şeyler göndermeleri gibi. Yanında Ebu Cafer'e vermesi için ne bir mektubu yükü vardı, ne de başka bir şey. Çünkü Mu'tazad Abbasî'nin zamanında durum sıkıydı. İmam'ın adamları acımasızca katlediliyordu ve İmam'ın (a.f) işleri hususî şahısların arasında sır ve gizliydi.

Bu sebeple de emanetleri getirenlerin, Ebu Cafer'in yanına gönderilen şeylerden haberleri yoktu. Hiç kimse eşyaları gönderenlerden haberdar olmasın diye getirenlere hiçbir bilgi vermeden ve onlarla bir mektup dahi göndermeden sadece: "Bu eşyayı falan yere götür ve teslim et." diyorlardı.⁽¹⁾

Şüphe

Muhammed b. İbrahim b. Mehziyar Ahvazî der ki:

İmam Hasan Askerî (a.s) dünyadan göçtükten sonra Gaip İmam (a.s) hakkında şüpheyeye düştüm. O zaman babamın yanında halkın verdiği humus ve zekâtlardan çok miktarda mal birikmişti. Babam onları aldı (ve İmam'a ulaştırmak için) yola koyuldu; gemiye bindi. Ben de onu uğurlamak için dışarı çıkmıştım. O sırada babamda şiddetli bir ağrı başladı. Bana dedi ki: "Oğlum beni geri götür. Ölüm zamanım geldi. Beni geri götür ve bu mallar hakkında Allah'tan kork." Sonra bana vasiyet etti ve vefat etti.

1- *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.178-180; Biharu'l-Envar, c.51, s.316-317

Ben içimden dedim ki: "Babam boş yere vasiyet edecek birisi değildi. Bu malları Irak'a götürüp, nehrin kenarında bir ev kiralayacağım ve hiç kimseye haber vermeyeceğim. Eğer İmam Hasan Askerî'nin (a.s) zamanında görülen şeyler gibi bir şey görülürse, onları göndereceğim. Yok, eğer böyle bir şey olmazsa, malların hepsini sadaka olarak vereceğim."

Irak'a gelerek nehir kenarında bir ev kiraladım. Birkaç gün sonra birisi elinde şu mazmunda bir mektupla geldi: *"Ey Muhammed! Senin yanında şu mallar vardır ve yüklerin içi şöyledir."* Mektupta, getirdiğim bütün şeyler benim bile bilmediğim teferruatıyla açıklanmıştı. Malları, mektubu getirene teslim ettikten sonra birkaç gün yine orada kaldım. Hiç kimse beni aramıyordu. Mahzun olmuştum. Bir müddet sonra bana başka bir mektup geldi. Onda şöyle yazılıydı: *"Seni babanın yerine seçtik. Allah'a şükret."*⁽¹⁾

Pişmanlık

Hasan b. Fazl el-Yemenî der ki:

Samarra'ya geldim. İmam Mehdi (a.s) tarafından bana içinden birkaç dinar ve iki bez parçası olan bir kese geldi. Ben kendi kendime: "Onların yanında benim makamım bu kadar mı?!" diyerek kibirlenip onları geri gönderdim. Ancak sonra pişman oldum, bir mektup yazarak özür ve af diledim. Yalnız olduğum bir yerde kendi kendime: "Vallahi!" dedim, "Eğer dinar kesesini bana geri gönderirlerse, ben onun ağzını, benden daha bilgili olan babamın yanına götürünceye kadar açmayacağım ve onları harcamayacağım."

Çok geçmeden İmam tarafından (keseyi getiren) haberciye: *"Sen hata ettin, bizim bazen dost ve izleyicilerimize böyle davrandı-*

1- *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.170–171; Biharu'l-Envar, c.51, s.310–311

ğımızı ve bazen teberrük diye bizden böyle şeyler istediklerini söylemedin." diye bir haber geldi. Ayrıca bana şu haber de geldi:

Sen bizim hediye ve ihsanımızı kabul etmeyerek hata ettin; ama Allah'tan af dilediğin için Allah seni affedecektir. Dinarda tasarruf etmek istemediğinden ve yolda da harcamaya niyetin olmadığından artık onları sana geri göndermedik. Ama bu iki bez parçasına ihrama girmek için ihtiyacın var. (Onu sana gönderiyorum; ihram elbisesi edinirsinkendine.)⁽¹⁾

Dua

Muhammed b. Sure el-Kummî (Kum kentinin büyük ulemasından) şöyle nakleder:

Ali b. Hüseyin Babeveyh, amcası Muhammed b. Musa Babeveyh'in kızı ile evlendi; ama ondan evlat sahibi olamadı. İmam Mehdi'nin (a.s) üçüncü sefirine (Hüseyin b. Ruh) bir mektup yazarak onun vasıtasıyla İmam Mehdi'den (a.s), ona fakih evlatlar vermesi için Allah'a dua etmesini rica etti.

İmam (a.s) ona şu cevap geldi:

Şimdiki eşinden evladın olmayacak; ama yakında sahip olacağın Deylemlî bir cariyeden iki fakih erkek çocuğun olacak.

İbn Babeveyh; Muhammed,⁽²⁾ Hasan ve Hüseyin adında üç

1- Biharu'l-Envar, c.51, s.328

2- Muhammed, Ali b. Hüseyin b. Babeveyh'in oğlu Şeyh Saduk'tur. İmam-ı Zaman'ın (a.f) duasıyla dünyaya gelmiştir. Hicret'in 4. asrının büyük âlimlerinden olan ve çok sayıda değerli kitaplar yazmış bulunan Şeyh Saduk (r.a), İbn Babeveyh adıyla maruftur. Merhum muhaddis Kummî der ki: "300 civarında kitap yazmıştır. Onlardan

çocuk sahibi oldu. Muhammed ve Hüseyin parlak hafızalı iki fakih oldular; Kum kentinde hiç kimsenin ezberleyemediği konuları ezberlemişlerdi. Üçüncü kardeşleri Hasan ise, ibadet ve zahitlikle meşgul oldu; halkla ilişkisi yoktu, fıkıh hakkında bilgi sahibi olmadı.

Halk, rivayet ve hadislerin naklinde Ali b. Hüseyin b. Babeveyh'in iki oğlu Ebu Cafer (Muhammed) ve Ebu Abdullah'ın (Hüseyin) hafızalarına hayret eder ve "Bu makam İmam Mehdi'nin (a.s) duasıyla size nasip oldu." derlerdi. Bu hadise, Kum ahalisi arasında pek meşhurdur.⁽¹⁾

---

bazıları şunlardır: "Men Lâ Yahzuru'l-Fakih, et-Tevhid, el-Hisal, İkmalu'd-Din, Uyunu Ahbari'r-Rıza ve..."

Merhum Şeyh Saduk, Hicret'in 381 yılında vefat etti ve şimdi Rey şehrinde İbn Babeveyh adıyla meşhur olan mezarlığa defnedildi. Kabri, Müslümanların ziyaretgâhıdır.

1- *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, 188, Tahran baskısı; Biharu'l-Envar, c.51, s.324-325

İMAM MEHDİ'Yİ (A.S) GÖRENLER

Merhum Şeyh Tabersî, "İ'lamu'l-Vera" adındaki kitabında İmam Mehdi'nin (a.s) ziyaretine ve kerametlerini görmeye muvaffak olan bazı kimselerden söz eder. Onlardan 13 kişi İmam'ın (a.s) Bağdat, Kûfe, Ahvaz, Kum, Hamedan, Rey, Azerbaycan ve Nişabur'daki vekilleri ve yaklaşık elli kişi de Bağdat, Hamdan, Dinever, İsfahan, Saymerek, Rey, Kazvin ve diğer yerlerin ahalisindendir.⁽¹⁾

"Müstedreku'l-Vesail" kitabının yazarı ve 14. asrın büyük âlimlerinden olan Merhum Hacı Nurî de, "Necmu's-Sakıb" kitabında, Merhum Tabersî'nin naklettiği isimlere ek olarak Hz. Mehdi (a.f) ile görüşen, ondan bir keramet gören veya her iki feyze nail olan 120 kişinin ismini zikretmiştir. Ardından şöyle demiştir:

Bunların çoğu muhtemelen her iki feyze de nail olan kişilerdendir. Bu şahısların yaşadığı olaylar, muhtelif senetlerle ashabın kitaplarında bolca mevcuttur. Nitekim bu kitapların sahiplerinin durumundan haberdar olan ve onların takva, fazilet, güvenilirliği ve ihtiyat makamını elde eden insaflı hiç kimse, manevî tevatürün oluşunda, İmam'ın kerametlerinde ve bütün bu olaylarda yalan ihtimali vermenin caiz olmayışından şüphe etmez. İmam'ın

---

1- İ'lamu'l-Vera, s.425

babalarında da, aynı kerametler görülmüş ve müşahede edilmiştir zaten.⁽¹⁾

Bazı büyük âlimler Gaybet-i Kübra zamanında Hz. Mehdi'yi (a.s) görme şerefine nail olan, uykuda ya da uyanırken birtakım kerametler müşahade eden kişilerin adlarını ve başından geçen olayları kitaplarında toplamış ve zikretmişlerdir. Keşfu'l-Estar, Biharu'l-Envar⁽²⁾ ve Daru's-Selâm gibi. Merhum Hacı Nurî de, bu konuyla ilgi yüz olayı anlatır ve sözünün başında şöyle der:

İmam'ın burada zikredeceğim mucize ve kerametleri yerterli miktardadır aslında. Bunların çoğu da, senet açısından sağlam, kesin ve güvenilirdir. Bunların üzerinde biraz düşünülür, sadıkane dikkat edilirse, eski kitaplara ve geçmiş kerametlere müracaat etmeye gerek kalmaz artık...

Ardından şöyle devam ediyor:

Bu öyküleri nakledenler hakkında sadece doğruluk ve dindarlığı esas aldık. Yani herkesten duyduğumuz her şeyi burada nakletmemeyi ölçü aldık. Allah'ın yardımıyla sadece doğruluğuna güvendiğimiz olayları, güvenilir kişilerden aktardık. Ki bunların her biri yüce makam ve açık kerametsahibidirler.⁽³⁾

Hacı Nurî'den sonra da bazıları İmam'ın (a.s) huzuruna varmışlardır. Nitekim değerli âlim Lütfullah Safi, "Esalet-i Mehdeviyyet" adlı kitabında onlardan birkaç numune nakletmiş ve "Biz meseleyi mümkün merteye özetle vermeye çalıştığımızdan, asrımızda görülen birkaç keramet ile yetiniyoruz." demiştir.⁽⁴⁾

1- Necmu's-Sakıb, s.209-211

2- 13. ve 51. ciltler, eski baskı

3- Necmu's-Sakıb, s.209-211

4- Esalet-i Mehdeviyyet, s.70

Biz de bu yazımızda, Necmu's-Sakıb kitabından bir olay nakletmekle yetiniyor ve okuyuculardan, bu kitapları araştırmalarını rica ediyoruz:

Değerli âlim Ali b. İsa Erbilî,⁽¹⁾ "Keşfu'l-Gumme" adlı kitabında diyor ki:

Güvenilir kardeşlerimden bir grup, Hille bölgesinde Hırkal köyü ahalisinden, İsmail b. İsa b. Hasan Hırkalî adında bir kişinin benim zamanımda vefat ettiğini, bana haber verdiler. Ben onu görmemiştim. Onun oğlu Şemseddin bana dedi ki: Babam bana şöyle bir olay anlattı:

Gençliğinde sol bacağında, tuse denilen yumruk büyüklüğünde bir yara çıkmış. Her bahar mevsimi patlar, ondan sürekli kan, irin cerahat boşalır ve bu onu her şeyden alıkoyardı. O Hille'ye gelip ve Raziyyuddin Ali b. Tavus'un⁽²⁾ yanına giderek ona bu yarasından bahsetmişti. Seyyid İbn Tavus, Hille cerrahlarını çağırmış; onu muayene etmiş ve demişler ki: "Bu, toplardamar üzerinde çıkmıştır ve kesmekten başka çaresi yoktur. Ancak, eğer bunu kesersek toplardamar da kesilebilir; bu damar kesildiği takdirde İsmail sağ kalmaz. Onu kesmek çok tehlikeli olduğundan biz yapamayız."

Seyyid İbn Tavus, İsmail'e: "Ben Bağdat'a gidiyorum, gel seni de götürüyüm ve oradaki cerrahlara da göstereyim, belki onlar bir çare bulurlar." demiş. Bağdat'a gitmişler ve tabipleri çağırmışlar. Onlar da aynı teşhisi koymuş ve aynı özürlü getirmişler.

1- Şia âlimlerinin büyüklerinden (Öl. Hicrî 692) olup Peygamber (s.a.a) ve Ehlibeyt İmamları'nın (a.s) tarih ve faziletleriyle ilgili Keşfu'l-Gumme adlı muteber kitabın yazarıdır. Bkz. Reyhanetu'l-Edeb, c.7, 3. baskı, s.101-102

2- Seyyid İbn Tavus adıyla bilinir, hicrî 7. yüzyılındaki Şîî âlimlerinin büyüklerindendir, çok sayıda kitap yazmıştır. Öl. hicrî 664.

İsmail bu duruma üzülmünce, Seyyid ona: "Allah Teâlâ, üzerindeki bu necasetle kılacağın namazı kabul eder, bu derde sabretmek mükâfatsız değildir." demiş. Bunun üzerine İsmail: "Öyleyse Samarra'ya ziyarete gideceğim ve İmamlardan (a.s) yardım isteyeceğim." demiş ve yola çıkmış.

Şemseddin diyor ki: Babam şöyle diyordu: Nurlu hareme vardığımda iki yüce şahsiyeti, İmam Ali Naki ve İmam Hasan Askerî'yi (a.s) ziyaret ettikten sonra Serdab'a⁽¹⁾ gittim. Geceleyin orada Allah'a çok yalvardım ve İmam Mehdi'den (a.s) yardım diledim. Sabahleyin Dicle nehrine gittim, elbise mi yıkadım ve ziyaret guslü aldım. İbriğimi su ile doldurarak bir kere daha ziyaret etmek için iki İmam'ın haremine geri döndüm. Şehrin kalesine varmamıştım ki dört atlının bana doğru geldiğini gördüm. Samarra'nın etrafında bazı soylu ailelerin evleri olduğunu duymuştum. Bunların da onlardan olduğunu sandım.

Bana yetiştiklerinde, ikisinin genç ve ikisinin de yaşlı olduğunu gördüm. Kılıçlarını kuşanan gençlerden birinin sakalı daha yeni çıkmıştı. Temiz ve güzel giyinmiş yaşlılardan birinin elinde mızrak vardı; diğeri ise kılıcını kuşanmış, üzerine fereci⁽²⁾ giymiş, tahtu'l-henek⁽³⁾ bağlamış, ayrıca elinde mızrak da taşıyordu. O ihtiyar adam, bu yaşlının sağ tarafına geçip mızrağını yere dayadı ve iki genç de sol tarafına geçtiler. Böylece fereci giymiş kişi onların ortasında kaldı.

Fereci giyinmiş kişi bana selâm verdi, ben de cevap verdim. "*Yarın yola mı çıkacaksın?*" diye sordu. "Evet." dedim. Sonra: "*Yaklaş bakayım, sana eziyet eden şey neymiş bir göreyim.*" dedi.

1- Samarra'da Hz. Mehdi'nin (a.s) görüldüğü, Askeriye'nin haremindedir Hz. Hâdi (a.s) ve Hz. Askerî'nin (a.s) evlerinin bir kısmı.

2- Bir çeşit elbise ve cübbe.

3- Sarığın çene altından geçirilip arkaya atılan son kısmı.

Ben bu sırada: "Bedevîler necasetten kaçınmazlar, ben de demin gusûl aldım, elbisemi yeni yıkadım, hâlâ ıslak. Keşke bu bedevî bana dokunmasa!" diye düşünürken, o eğildi ve beni kendine doğru çekerek elini yaramın üzerine koyup kuvvetle sıktı. Canım pek yanmıştı. Sonra doğruldu. Bu hâldeyken öteki yaşlı adam: "Kurtuluşa erdin ey İsmail!" dedi. Ben: "Siz de kurtuluşa erin." dedim. Bu sırada, adımı nerden bildiğine şaşırmıştım. Bana: "Kurtuluşa erdin ey İsmail!" diyen yaşlı adam bu sefer: "İmam'dır o, İmam." dedi.

Ben koşarak ayağının üzengisini öptüm. İmam (a.s) yola koyuldu, ben de ardından gidiyor ve feryat ediyordum. İmam (a.s) bana: "*Geri dön.*" dedi.

Ben: "Asla sizden ayrılmam!" diye inledim.

İmam (a.s) tekrar: "*Geri dönmek senin için daha hayırlıdır, geri dön!*" dedi.

Ben aynı sözü tekrarlayınca yaşlı adam dedi ki: "*Ey İsmail! İmam iki defa geri dön dediği hâlde onu nasıl dinlemezsin; utanmıyor musun?*"

Bu sözler üzerine olduğum yerde kalakaldım, birkaç adım uzaklaştıktan sonra yine bana dönerek dedi ki:

Bağdat'a döndüğün zaman Mustansır⁽¹⁾ seni isteyecek ve sana bir hediye verecek, o hediyeyi geri çevir. Oğlum Razi'ye⁽²⁾ de söyle ki, senin için Ali b. Arz'a bir şeyler yazsın; sana istediğin her şeyi vermesini söyleyeceğim.

Onlar gözden iyice uzaklaşınca kadar öylece orada kal-

1- Hicret'in 623 ile 640 yılları arasında hükümete geçen Abbâsî halifesidir. bk. Tetimmetu'l-Munteha, s.369-370

2- Maksat, Seyyid İbn Tavs'tur.

dım. Çok üzgündüm. Bir saat kadar orada oturdum, sonra Harem'e⁽¹⁾ geri döndüm. Harem'dekiler beni görünce:

- Durumun değişmiş, yaran mı ağrıyor? diye sordular,
- Hayır, dedim.
- Birisiyle kavga mı ettin?
- Hayır, Allah aşkına söyleyin, buradan geçen atlıları gördünüz mü?
- Onlar buranın eşrafından, büyüklerinden olsa gerek...
- Hayır, onlardan birisi İmam'dı (a.s).
- O yaşlı mı, yoksa fereci giyen mi?
- Fereci giyen!
- Yaranı gösterdin mi?
- Evet, onu öyle sıktı ki canım yandı.

Bunun üzerine sağ bacağımı açtılar, yaradan hiçbir eser kalmadığını gördüler. Ben dehşetle şüpheye kapıldım, diğer bacağımı da açtım; onda da bir şey göremedim. İşte o zaman halk başıma toplanarak elbiselerimi [teberrüken almak amacıyla] parçaladılar. Harem'dekiler beni kurtarmış olmasaydı, ayaklar altında çiğnenip ölmüştüm.

Bağırıp çağırmam üzerine Beyne'n-Nehrey'n Nazırı⁽²⁾ gelip macerayı öğrendi ve olayı halifeye yazmak için gitti. Ben ge-

---

1- Maksat, Samarra'da İmam Ali Naki (a.s) ile İmam Hasan Askerî'nin (a.s) türbesi ve haremidir.

2- Fırat ve Dicle arasındaki bölgede olup bitenleri merkeze bildiren devlet memuru.

ceyi orada geçirdim. Sabahleyin bir grup gelip beni uğurladı. Yanıma iki kişi verip geri döndüler. Ertesi sabah Bağdat kapısına vardığımızda, köprünün başında büyük kalabalığın toplandığını gördük. Şehre gelen herkesin adını ve nesebini soruyorlardı. Sıra bana geldiğinde, benim adımlı duyar duymaz başıma üşüştiler ve giyindiğim ikinci elbiseyi de parça parça ettiler. Öyle ki, neredeyse ruhum bedenimden ayrılacaktı.

O sırada Seyyid Raziyyuddin bir grup insanla gelerek, halkı benden uzaklaştırdı. Evet, Beyne'n-Nehreyn Nazırı durumu yazmış ve Bağdat'a göndermişti. Seyyid: "Şifa bulduğu söylenilen ve bu şehirde kargaşalık çıkaran adam sen misin?" diye sordu. Ben de: "Evet." dedim.

Attan indi, bacağımlı açtı. Önceden bacağımdaki yarayı görmüştü. Şimdi o yaradan hiçbir iz kalmadığını görünce bayıldı. Bir saat sonra kendine gelince dedi ki: "Vezir beni çağırdı ve 'Samarra'dan böyle bir haber geldi. O adamla siz ilgileneceksiniz. Durumu araştırıp hemen bize bildirin.' dedi." Sonra beni Kum ahalisinden olan vezirin yanına götürdü ve dedi ki: "Bu benim kardeşim ve yakın dostumdur." Vezir: "Hikâyeyi anlat." dedi. Ben baştan sona başımdan geçenleri anlattım. Vezir hekimleri ve cerrahları çağırımları için memur gönderdi. Onlar gelince, dedi ki: "Siz bu adamın yarasını görmüş müydünüz?

– Evet, dediler

– Onun çaresi nedir? dedi.

– Onu kesmekten başka çaresi yoktur, dediler. Ancak eğer kesilirse sağ kalma ihtimali de çok zayıftır.

– Eğer ölmezse, bu yara ne zamana kadar iyileşir? dedi.

– En azından iki ay yaranın izi kalır, ondan sonra çıban çık-

ması mümkündür; ama onun yerinde beyaz bir çukur kalır ve oradan tüy bitmez, dediler.

– Siz onu görelî kaç gün oldu? dedi.

– Bugünle birlikte on gün oldu, dediler.

Sonra Vezir onları yakına çağırdı ve benim bacağımla açtı. Onlar, bunun diğerk bacağımla hiçbir farkı olmadığını ve o çibandan hiçbir eser kalmadığını gördüler.

Hıristiyan cerrahlardan biri acı bir feryat kopararak: "Vallahi bu, Hz. İsa'nın mucizelerindendir." diye haykırdı. Vezir: "Sizlerden hiçbirinin işi olmadığını göre, ben bunu kimin yaptığını biliyorum." dedi.

Bu haber Halife'ye de ulaştı. Halife, veziri çağırdı ve vezir beni Halife'nin yanına götürdü. Halife Mustansır bana olup bitenleri anlatmamı emretti. Ben başımdan geçenleri anlatınca, Halife oradaki hizmetçilerden birini çağırarak içinde bin dinar olan bir kese getirtti ve "Al bunu, kendin için harca!" dedi. "Kabul edemem." dediğimde, Halife: "Kimden korkuyorsun?" diye sordu. Ben de: "Bu kerameti gösteren kimse-den! Çünkü: *'Ebu Cafer'den⁽¹⁾ hiçbir şey kabul etme.'* diye buyurdu." dedim. Bunun üzerine Halife üzüldü ve ağladı.

Keşfu'l-Gumme'nin yazarı der ki:

İyi bir rastlantı sonucu, bir gün ben bu olayı bir toplumda naklediyordum. Olayı anlatıp bitirdikten sonra, İsmail'in oğlu Şemseddin'in de onların arasında olduğunu öğrendim. Ben onu tanıımıyordum, bu tesadüfe şaşırarak dedim ki: "Sen babanın bacağına yaralı olduğu vakit görmüş müydün?"

1- Maksat, Mustansır'dır.

"O zaman ben küçüktüm." dedi, "Ama iyileştikten sonra gördüm. Yerinden kıl çıkmış ve yaradan hiç eser kalmamıştı. Babam her yıl Bağdat'a geliyor, Samarra'ya gidiyor ve uzun müddet orada kalıp ağlıyordu. Pek hayıflanıyor ve bir kere daha İmam'ı görmek arzusuyla oralarda gezinip duruyordu; ama o gün bir daha kendisine nasip olmadı. Benim bildiğim kadarıyla kırk defa Samarra'ya ziyarete gitti. Sonunda İmam Mehdi'nin (a.s) hasretiyle dünyadan göçtü."

Bu hikâyenin sonunda "Necmu's-Sakib"ın yazarı Şeyh Hürr el-Amilî'nin "Emelu'l-Amil" kitabından, İsmail Hirkalî'nin oğlunun faziletli bir âlim ve Allâme Hillî'nin öğrencilerinden olduğununakleder.⁽¹⁾

Seyyid İbn Tavus der ki:

Ben kendi zamanımda İmam Mehdi'yi (a.s) gördüğünü söyleyen birkaç kişiyi gördüm. Bunlardan bazıları, İmam'ın (a.s) bazı şahıslar için yazmış olduğu mektup ve birtakım meselelerinin cevabını taşıyordu.⁽²⁾

Hicrî on birinci asrın büyük Şia mercilerinden olan Merhum Şeyh Hürr el-Amilî, Hirkalî'nin macerasına benzer bir hikâye naklettikten sonra: "İmam Mehdi (a.s) ile ilgili bu olayın benzerlerinin günümüzde ve geçmişte yaşandığı kesinlik kazanmış, tevatür düzeyine ulaşmıştır."⁽³⁾ diye yazar ve daha sonra da şunlara yer verir:

Güvenilir dostlarımdan bir grup bana Hz. Mehdi'yi (a.s) uyanırken gördüklerini ve çeşitli kerametlerine şahit ol-

---

1- Necmu's-Sakib, s.228–231

2- İsbatu'l-Hudat, c.7 s.363, Merhum Seyyid İbn Tavus'un Risaletu'n-Nucum kitabından naklen

3- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.355

duklarını söylediler. Hazret, onlara gizli ve gaybî şeylerden bir kısmını bildirmiş, onlar için dua etmiş, duası kabul olmuş ve onları tehlikelerden kurtarmıştı. Tabirler, bu olayları şerh ve tafsil etmekten acizdir. Bunların tamamı harikulade ve mucizevî olaylardır.⁽¹⁾

Ayrıca kendi kitabında: "Ben de rüyamda Hz. Mehdi'den (a.f) mucizeler gördüm."⁽²⁾ demekte ve sonra onları nakletmektedir.

1- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.383

2- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.378

İMAM'IN (A.S) UZUN ÖMRÜ

İnsan ömrünün uzun olması imkânsız değildir. Nitekim Kur'ân'da Hz. Nuh'un (a.s) uzun ömür sürdürdüğü ve sadece 950 yıl elçilik ve tebliğle meşgul olduğu kayıtlıdır.

Son zamanlarda biyoloji bilginlerinin yapmış olduğu araştırmalarca ömrün uzamasının mümkün olduğu benimsenmiş ve de teyit edilmiştir. Hatta beşerin ömrünün süresini uzatabilmek için yemek ve ilaç üretimi çabasıındadırlar.

Merhum Ayetullah Sadr, "el-Mehdi" kitabında "el-Muktatîf" dergisinin 3. sayısından bir makale nakletmektedir. Biz de şahit olarak onun özetini burada aktaracağız:

Başarılı bilim adamları şöyle derler: Hayvanı oluşturan cismin asıl yapısı/dokusu, her zaman diri/canlı kalma özelliğine sahiptir. İnsanın da hayatını noktalayacak ani olaylar önlendiği takdirde binlerce yıl yaşamını sürdürmesi mümkündür. Bu araştırmacılar, bunları tahmin üzere söylemiyorlar, yapmış oldukları araştırma onları böyle bir sonuca ulaştırmıştır...

Dr. Alexis Carel, hayvanlardan alınan parçalar üzerinde yaptığı deneyler sonucu, söz konusu parçaların yaşlanmadığını, hatta hayvandan bile daha uzun süre yaşadığını ispatlamıştır. O, Ocak 1912 yılında araştırmalarına başlamış, zorluk ve fedakârlık içinde sürdürdüğü çabalar sonucu şu neticelere ulaşmıştır:

a) Vitamin eksikliği olmadığı ve mikrop bulaşmadığı süreçte, hücrelerin ölümü söz konusu değildir ve sürekli diri kalırlar.

b) Söz konusu parçalar sürekli yaşam sürdürmelerine ek olarak çoğalıp rüşt ederler.

c) Onların gelişme ve çoğalmasını, ulaşan vitamin ve proteinlerle kontrol etmek mümkündür.

d) Zamanın geçmesi onların üzerinde bir etki bırakmadığı, zaman sürecinde yaşlanmaya ve zayıflamaya da maruz kalmaz, rüşt ve çoğalmalarında en ufak bir eksilme görülmez. Her yıl bir öncesi gibi rüşt eder ve çoğalırlar.

Öyleyse neden insan ölür ve ömrü genelde 100 yılı geçmez?

Cevap olarak şu söylenebilir: Hayvanla insanın cismindeki uzuvlar çoktur ve birbirinden farklıdırlar. Buna rağmen birbirleriyle tamamen uyumlu, bağlantılı ve muttasıldır. Öyle ki, bir uzvun yaşamı bir diğer uzvun hayatını sürdürmesine ve bir uzvun ölümü bir diğer uzvun ölümüne bağlıdır; insan ve hayvan uzuvlarının bazısının ölümü ile diğerleri de yaşamını yitirir. Mikropların salgınına uğraması sonucu ani ölümlerin gerçekleşmesinin de sebebi budur. Sonuç olarak ortalama insan ömrü 70–80 yıldan da az oluyor.

Nitekim tecrübe şunu ispatlamıştır ki: İnsanın ölmesinin asıl sebebi, 79–80 yaşına ulaşması değil, hastalıkların veya arızî hâllerin bazı organ ve uzuvları etkisiz hâle getirmesi ve işlevini yok etmesidir. Bu ise o uzvun diğer uzuvlarla irtibatın kopmasını sağlar. O zaman da bütün azaların ölümü gerçekleşmiş olur.

Öyleyse ilim bu etkenleri ortadan kaldırır ve yok ederse, uzun yaşama ne engel olabilir ki?!(1)

---

1 el-Mehdi, s.133–136, ilk baskı

Buna göre, insanın uzun süre yaşamasının muhal olmadığını öğrendikten sonra, Allah'ın bir insanı binlerce yıl sağlıklı ve kâmil olarak yaşatmasının ve onu korumasının hiçbir problemi olmaz. Koruma, kollama ve uzun ömrü düzene koyma şartları tamamen Allah'ın elindedir. O dilerse öyle bir düzen oluşturur ki, normal olan diğer bir düzene galip kılar.

Nitekim gerçekleşen mucizelerin tamamı bunun göstergesi ve en güzel delilidir. Ateşin Hz. İbrahim'e (a.s) karşı serin olması, Hz. Musa'nın (a.s) asasının ejderhaya dönüşmesi, Hz. İsa'nın (a.s) ölüleri diriltmesi ve diğerleri gibi. Bunların tamamı normalin dışında/olağanüstü oluşan olaylardır. Ancak Allah kendi kudreti ile bir başka düzen oluşturarak onları meydana getirdi. Bütün Müslümanlar, hatta Hıristiyanlar ve Yahudiler de bu mucizelere inanmaktadır.

Buna göre İmam-ı Zaman'ın (Allah'ın selâmı üzerine olsun) uzun ömrü konusunda en küçük bir problem ve itiraz söz konusu olamaz. Zira eğer uzun ömürlülüğün imkânsız olduğu söylenirse, Kur'ân'ın Hz. Nuh'un (a.s) uzun ömrü konusundaki açık beyanını ve bilim adamlarının deneyler sonucu elde etmiş olduğu sonuçları esas aldıktan sonra bu iddianın doğru olmadığı anlaşılabacaktır.

Ama eğer "Bu, imkân dâhilindedir; fakat olağan ve normalin dışında olan bir şeydir." denirse, o zaman da deriz ki: İmam'ın uzun ömrü aynen peygamberlerin mucizeleri gibi bir olaydır. Allah'ın gücüne, kuvvetine ve peygamberlerin mucizelerine inanan kimsenin, bu olaya da itirazının olmaması gerekir.

ZUHUR VAKTİNİ BELİRTMEK

Daha önce demiştik ki: İmam Mehdi'nin (a.s) dördüncü özel naibi Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed Semerî'nin vefatından sonra, Gaybet-i Kübra devri başladı ve şimdiye kadar da devam etmektedir. Bu dönemin sonunda İmam Mehdi (a.s) elbette Allah Teâlâ'nın emriyle kıyam ve zuhur edecektir. Ehlibeyt İmamları birçok hadiste, zuhur vaktinin belirtilemeyeceğini ve bunu sadece Allah'ın bildiğini, zuhurun ansızın Allah'ın emriyle vuku bulacağını ve zuhur için zaman tayin eden kimsenin yalancı olduğunu açıklamışlardır.

Fuzeyl, İmam Muhammed Bâkır'a (a.s): "Acaba bu iş için bir zaman belirtilecek mi?" diye sorunca, İmam üç defa: "*Vakit belirtenler yalancıdırlar.*"⁽¹⁾ diye buyurmuştur.

İshak b. Yakup, Muhammed b. Osman el-Amrî vasıtasıyla İmam Mehdi'ye (a.s) bir mektup yazarak birkaç soru sordu. İmam (a.s) soruları cevaplandırırken zuhur vakti hakkında şöyle buyurdu:

Zuhur vakti Allah'ın emrine bağlıdır ve vakit belirtenler yalancıdırlar.⁽²⁾

Vakti belirtmekten maksat, zuhur vakti şu zamandır, demektir ve bu gibi şeylerin vaktini belirtmeyi İmamlar (a.s) asla

---

1- *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.261-262

2- Kemalü'd-Din, c.2, s.160, 4. hadis

caiz bilmemişler, Allah'ın sırlarından saymışlardır. Ama zuhurla ilgili birtakım alametler saymışlar ki, onların gerçekleşmesi zuhur vaktinin de yakınlaştığı anlamına gelir.

Zuhur Alametleri

Zuhurdan önce meydana gelecek hadiseler ve zuhurun alametleri hakkında çok çeşitli rivayetler vardır. Bunlardan bazıları toplumların, özellikle de İslâm toplumunun durumunu beyan etmektedir. Diğer bir kısmı zuhura yakın meydana gelecek olayları, bazıları da şaşırtıcı, hayret verici ve ilginç şeylerin meydana geleceğini anlatmaktadır.

Bunların her birinin açıklığa kavuşması için müstakil kitaplara ihtiyaç vardır. İlgi duyanlar, bu hadisleri nakleden makale ve kitaplara müracaat edebilirler. Biz burada daha açık ve idraki daha kolay olan birkaç alameti zikrediyoruz:

a) Zuhur Öncesinin Durumunu Bildiren Hadisler

1) Bütün dünyada ve İslâm toplumlarında zulmün, kötülüğün, fesadın, günahın ve dinsizliğin çoğalması.

İslâm önderleri İmam Mehdi'nin (a.s) mübarek kıyamını müjdeledikleri birçok hadiste onun, dünyanın zulüm ve kötülükle dolduğu bir zamanda zuhur edeceğini vurgulamışlardır. Hadislerin bir kısmında da Hz. Mehdi'nin (a.s) kıyamından önce, özellikle zuhuruna yakın bir vakitte, Müslüman toplumlarda bile sapıklık, sefahat, çeşitli günah ve kötülüklerin tamamen yaygınlaşacağını hatırlatmış ve şu kötülüklere işaret etmişlerdir:

Açıkça sarhoş edici maddeler alınıp satılacak. Şarap içilecek. Faiz yemek, zina ve diğer kötü işler yaygın bir şekilde yapılacaktır. Katı kalplilik, sahtekârlık, nifak, rüşvet yemek, riyakâr-

lık, bidat, gıybet, dedikodu, iffetsizlik, hayasızlık, zulüm, haksızlık umumileşecek ve hicapsız kadınlar çekici elbiselerle ortalıkta dolaşacak. Elbise ve makyajda kadınlar erkeklere, erkekler de kadınlara benzeyecekler. İyiliği emredip kötülükten alıkoymak terk edilecek...

Müminler hakir, naçiz ve mahzun olup, günah ve kötülükleri engelleme kudretine sahip olmayacaklar. İmansızlık, sapıklık, dinsizlik yaygınlaşacak. İslâm ve Kur'ân'a amel edilmeyecek. Evlatlar baba ve annelerine eziyet edecek, saygı göstermeyecek. Küçükler büyüklerine saygı göstermeyecek, büyükler küçüklere acımayacak ve akrabalık bağları gözetilmeyecek. Humus ve zekât ödenmeyecek yahut masraf edilmesi gereken yere ulaşmayacak...

Yabancılar, kâfirler ve sapıklar Müslümanlara galip gelecek ve Müslümanlar kendini kaybederek bütün işlerde; giyimlerinde, konuşmalarında ve hareketlerinde onları taklit edecek ve onları izleyecekler. İlâhî hüküm ve cezalar uygulanmayacak...

Ve İmamlarımızın çeşitli hadislerinde zikredilen diğer birçok olaylar ve facialar vuku bulacaktır...(1)

b) Zuhurdan Önceki Olaylar

2 ve 3- Sufyanî'nin ortaya çıkışı ve yerin Süfyanî ordusunu yutması.

Ehlibeyt İmamları'nın önemle vurgulayıp apaçık beyan ettikleri alametlerden birisi de Sufyanî'nin çıkışıdır. Sufyanî,

---

1- Ravzat-u Usul-i Kâfi, s.36-42 ve İsbatu'l-Hudat, c.7, s.390-391; Biharu'l-Envar, c.52, s.254 ve Kifayetu'l-Muvahhidin, c.2, s.844-846 ve Muntehe'l-Amal, 12. İmam'ın (a.s) Hayatı, s.106-107. Alametler ve nişaneleri zikreden birçok diğer kitaplara müracaat edile bilinir.

bazı rivayetler gereğince Emevîlerden, Yezid b. Muaviye b. Sufyan'ın neslindendir ve halkın en kötüsüdür. Adı Osman b. Anbese'dir. Nübüvvet ve imamet sülalesine ve Şiîlere karşı özel bir düşmanlığı vardır. Kızıl suratlı, mavi gözlü, çirkin yüzlü, zalim ve hain biridir.

(Dımışk, Filistin, Ürdün, Humus ve Kanserin'i içine alan eski Şam'da kıyam edecek ve kısa bir sürede beş şehri tasarrufu altına alacak ve büyük bir orduyla Irak'ta Kûfe üzerine hareket edecek ve Irak şehirlerinden özellikle Necef ve Kûfe'de büyük cinayetler işleyecek ve diğer bir orduyu da Arabistan'da Medine'ye gönderecektir. Sufyanî'nin ordusu Medine'de nice cinayetler işleyip şehri yağma ettikten sonra Mekke'ye doğru hareket edecek, Medine ve Mekke arasında yüce Allah'ın emriyle yer yarılacak ve onlar yerin dibine gömülecekler.

İşte o zaman Hz. Mehdi (a.s), birtakım olaylardan sonra Mekke'den Medine'ye ve Medine'den Irak'a ve Kûfe'ye gelecek ve Sufyanî Irak'tan Şam'a kaçacak, İmam Mehdi (a.s) onu takip etmesi için bir ordu gönderecek ve nihayet onu Beytu'l-Mukaddes'te helak edip başını bedeninden ayıracaktır.⁽¹⁾

4- Seyyid Hasanî'nin çıkışı.

Ehlibeyt İmamları'ndan ulaşan hadislerle göre Seyyid Hasanî, İran'da Deylem ve Kazvin nahiyesinden (Kazvin'in kuzey dağlık bölgesinden bir bölümünün adı Deyleman'dır) huruç ve kıyam edecek Şia büyüklerindendir. Bu dindar ve değerli şahıs, imamet ve Mehdilik iddiasında bulunmayacak, hal-

---

1- Muntehe'l-Amal, 12. İmam'ın Hayatı, s.102-103; İsbatu'l-Hudat, c.7, s.398 ve 417. Gaybet-i Nu'manî, 14. bab s.247-283. Gaybet-i Tusî, Zuhur Alametleri, s.265-280; Ravzat-ı Usul-i Kâfi, s.310, Hadis: 483; Biharu'l-Envar, c.52, s.186 ve 237-239 ile Zuhur Alametleri babının diğer sayfaları, s.181-278; Kifayetu'l-Muvahhidin, c.2, s. 841-842

kı İslâm'a ve Ehlibeyt İmamları'nın yoluna davet edecektir. İşi büyüyecek ve birçok izleyici bulacak ve kendi bölgesinden Kûfe'ye kadar olan yerleri zulüm, kötülük ve sapıklıktan temizleyecektir. İtaat olunan bir hâkimdir ve adaletli bir sultan gibi hükümet edecektir. Ordusu ve dostlarıyla Kûfe'de olduğu bir zamanda İmam Mehdi'nin (a.s) dost ve izleyicileriyle Kûfe'nin etrafına geldiğini ona bildirdiklerinde, Seyyid Hasanî ordusuyla birlikte İmam Mehdi (a.s) ile görüşecektir.

İmam Sadık (a.s) bu konuda şöyle buyurmuştur:

Seyyid Hasanî İmam'ı tanıyacak. Dost ve izleyicilerine, onun imamet ve faziletini ispatlamak için tanıdığını belli etmeyecektir. İmam'dan imamet delillerini ve Peygamber'den (s.a.a) ona ulaşan mirasları göstermesini isteyecek. Bunun üzerine İmam birtakım keramet ve mucizeler gösterecek. Sonra Seyyid Hasanî İmam'a biat edecek, ardından izleyicilerinden 4000 kadarı hariç tamamı İmam'a biat edeceklerdir.

Bu 4000 civarında biatten geri kalanlar, sihir iftirasında bulunarak İmam'ın imametini kabul etmeyecekler. İmam da üç gün nasihat ve öğütte bulunduktan sonra, hakikati kabullenmeyerek iman etmeyenler hakkında ölüm fermanını verecek ve hepsi İmam'ın emriyle öldürülecekler.⁽¹⁾

5- Semavî nida.

Maruf alametlerden biri de, gökyüzünden yüksek bir sesin duyulmasıdır. Olay şöyle olacaktır:

İmam Mehdi'nin (a.s) zuhurundan önce Mekke'de gökyüzünden herkesin duyacağı çok yüksek ve müthiş bir ses duyula-

---

1- Muntehe'l-Amal, 12. İmam'ın Hayatı, s.103-104; Biharu'l-Envar, c.53, s.15-16; Kifayetu'l-Muvahhidin, c.2, s.842-843

caktır. İlâhî ayetlerden olan bu seste insanlara, İmam'ın ismi, nesebi tanıtılacaktır. Hidayete ermeleri, İmam Mehdi'ye (a.s) biat etmeleri ve haktan sapmamaları için onun hükmüne karşı çıkmamaları tavsiye edilecektir.⁽¹⁾

Zuhurdan önce diğer bir ses de Hz. Ali'nin (a.s) ve onun Şiîlerinin hakkaniyeti için vuku bulacaktır.⁽²⁾

6- Hz. İsa'nın (a.s) gökten nüzulü, namazda Hz. Mehdi'ye (a.s) uyması.

Hadislerin bir kısmında, Hz. İsa Mesih'in (a.s) gökten inerek namazda İmam Mehdi'ye (a.s) uyacağı, arkasında namaza duracağı şeklindeki açıklamalar, onun zuhuru esnasında vuku bulacak olaylardandır. Hz. Peygamber (s.a.a) değerli kızı Hz. Fatımatu'z-Zehra'ya (s.a) şöyle buyurmuştur:

Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a andolsun ki, İsa b. Meryem'in, arkasında namaz kılacağı bu ümmetin Mehdi'si bizdendir.⁽³⁾

Kitaplarda bunların dışında başka birçok alamet ve nişane daha nakledilmiştir. Bu alametlerin hepsinin vuku bulup bulmayacağı, değişikliğe uğrayarak gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusuna gelince, bu kendi yerinde etraflıca incelenmiş ve sonuç olarak şöyle buyurmuşlardır: Bu alametler iki kısımdır: Kesin olanlar ve kesin olmayanlar. Sadece kesin olanlar vuku bulacaktır.

1- Muntehe'l-Amal, 12. İmam'ın Hayatı, s.102; *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.27-44; İsbatu'l-Hudat, c.7, s.424; Gaybet-i Nu'manî, s.257, Hadis: 14, 15 ve bu kitabın 14. babının diğer hadisleri; Kifayetu'l-Muvahhidin, c.2, s.740; Ravzat-u Usul-i Kâfi, s.209-210, Hadis: 255 ve s.310, Hadis: 483; Biharul-Envar, c.52, s.181-278

2- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.399

3- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.14

Bazı rivayetlerde, kesinlerin dahi değişebileceği hatırlatılmıştır; yalnızca Allah'ın vaadini verdiği şeylerin değişmeyeceği, çünkü Allah Teâlâ'nın vaadine aykırı davranmadığı söylenmiştir.⁽¹⁾

Açıktır ki, kesin alametlerin dahi değişmesini mümkün bilen hadisler, sürekli bekleyiş içinde olmaları ve kendilerini hazırlamaları için Şia toplumunda bekleyişi daha bir güçlendiriyor. Çünkü alametler vuku bulmadığı hâlde de onun zuhur etmesinin mümkün olduğu beyan edilmiştir.

1- İsbatu'l-Hudat, c.7, s.431

İMAM'IN (A.S) KİYAMI

Ehlibeyt İmamları'nın Hz. Mehdi'nin (a.s) kıyamı hakkında buyurdukları sözlerinden şu anlaşılmaktadır:

Hz. Mehdi (a.s) uzun bir gaybetten sonra, Mekke'de Kâbe'nin kenarında (Rükün ve Makam arasında) zuhur edecektir. Peygamber'in (s.a.a) bayrağı, kılıcı, sarığı ve gömleği ondadır ve melekler vasıtasıyla ona yardım edilecek, Allah'ın ve İslâm'ın imansız düşmanlarını öldürecek ve zalimlerden intikam alacaktır.

Özel ashabı, ona Mekke'de biat edecek olan 313 kişidir. İmam Mehdi (a.s) bir müddet Mekke'de kaldıktan sonra Medine'ye geçecektir. Dostları; savaşçı, silahşor, salih, imanlı, gecenin abidleri, gündüzün de aslanlarıdır; kalpleri demir gibi sert, ona itaatte çok gayretlidirler. Nereye ve hangi işe yönelse, mutlaka zafere ulaşırlar. İmam (a.s) Medine'de birtakım savaşımlardan sonra ordusuyla Irak'a ve Kûfe'ye gidecek ve Kûfe'de Seyyid Hasanî ile görüşecek, Seyyid Hasanî ve ordusu ona biat edecekler. Hz. İsa Mesih (a.s) gökyüzünden inerek, İmam'a yardım edecek ve namazda İmam'a uyacaktır.

İmam'ın hükümetinin merkezi, Kûfe'dir. İmam, dünyanın doğu ve batısını fethedip, İslâm'ı dünyanın dört bir yanına egemen kılacak ve gerçek İslâm'ın üzerindeki sahte tozları temizleyecektir. Allah'ın Kitab'ı, Hz. Peygamber'in Sünneti'ne göre amel edip hüküm verecektir. Emirü'l-Müminin Ali (a.s) gibi, yemeği sade ve elbisesi serttir.

İmam'ın (a.s) hükümetinde yeryüzünün tüm bereketleri ortaya çıkacak; servet, nimet, meyve ve mahsuller çoğalacak, fakirlik ortadan kalkacak ve herkes öyle refah ve nimette boğulacak ki, zekât ve sadaka vermek için fakir bulunmayacak ve müracaat edilen kimse zekâtı kabul etmeyecektir.

İmam (a.s) ile komşu olmak arzusuyla İmam'ın dost ve izleyicilerinden o kadar çok insan Kûfe'de ikamet edecek ki, namazda İmam'a tâbi olmak isteyenler için bin kapısı olan çok büyük bir mescit yapılacaktır.

Hız. Mehdi'nin (a.s) kurduğu nizamda adalet ve emniyet her yere yerleşecek, hatta ihtiyar bir kadın altın ve mücevher dolu bir sepeti alıp tek başına yaya olarak bir şehirden diğerine gidecek olsa, hiç kimse onu rahatsız etmeyecek, servetine göz dikmeyecektir.

Yeryüzü hazine ve definelerini Hız. Mehdi'ye (a.s) gösterecek, İmam zulme uğramışların bütün yıkıntılarını onaracaktır. O, kıyam edeceği zaman Allah Teâlâ insanlarla İmam'ları arasında bir perde olmaması için izleyicilerinin göz ve kulaklarına basiret verecek, İmam kendi yerinde olduğu hâlde onun sözlerini duyacaklar ve onu görecekler. O zuhur ettiği zaman Allah lütuf ve rahmetini kullarına yayacak ve onların akılları kâmil olacaktır. Hız. Mehdi (a.s) halk arasında Hız. Davud (a.s) ve Hız. Muhammed'in (s.a.a) tavrıyla hakemlik edecek ve Resulullah'ın (s.a.a) yaptığı her şeyi, o da yapacak. Resulullah (s.a.a) gibi o da cahiliye sünnetlerini ortadan kaldıracak ve İslâm'ahayat verecektir.⁽¹⁾

1- Biharu'l-Envar, c.52, s.279, 283, 305, 308, 310, 311, 340, 346, 352, 354, 360, 361, 364, 367, 368 ve 378 ve c.53, s.12; İkmalu'd-Din, c.2, s.367 ve 368; Keşfu'l-Gumme, c.3, s.360, 363 ve 365; *el-İrşad*, Şeyh Müfid, s. 341-344; Gaybet-i Nu'manî, s.231, 233, 234, 238, 243, 281, 282; *el-Gaybet*, Şeyh Tusî, s.280-286; Muntahabu'l-Eser, s.482

HZ. MEHDÎ'NİN GAYBET DÖNEMİNDE ŞİÎLERİN VAZİFELERİ

1- İmam Mehdi'nin (a.s) Allah Teâlâ'dan kendine tanıma gücü vermesini istediği şu duayı okumak:

Allah'ım! Bana kendini tanı; eğer bana kendini tanıtmazsan, Peygamber'ini tanıyamam. Allah'ım! Bana Peygamber'ini tanı; eğer bana Peygamberini tanıtmazsan, Hüccetini tanıyamam. Allah'ım! Bana Hüccetini tanı; eğer bana Hüccetini tanıtmazsan, dinimden saparım.⁽¹⁾

2- Sebat ve dinî inançların sağlam kalması için yararlı olan ve "Ya Allah, ya Rahman, ya Rahîm, ya Mukallibe'l-Kulub, sebbit kalbi ala dinik" cümleleriyle başlayan duayı okumak.⁽²⁾

3- İmam Mehdi'ye (a.s) dua etmek. Mesela şu duayı okumak:

Allah'ım! Velin Hüccet b. Hasan için -rahmetin onun ve babalarının üzerine olsun- bu saatte ve her saatte, dost, koruyucu, rehber, yardımcı, kılavuz ve göz ol; ta ki onu yeryüzüne yerleştiresin ve onu oradan uzun müddet yararlandırıasın.⁽³⁾

4- İmam Mehdi (a.s) için salâvat getirmek ve zuhurunun çabuk olması için dua etmek:

1- İkmalu'd-Din ve Temamu'n-Ni'me, c.2, s.342

2- İkmalu'd-Din ve Temamu'n-Ni'me, c.2, s.352

3- Mefahitu'l-Cinan, Kadir Gecelerinin Amelleri

Allah'ım! Muhammed ve Ehlibeyti'ne rahmet et ve onların zuhuruunu çabuklaştır.

İmam Mehdi'den (a.s) şöyle rivayet edilmiştir:

Bizim zuhurumuz için çok dua edin; çünkü işlerinizin rahatlaması bunabağlıdır.⁽¹⁾

5- Cuma günleri, Mefatihul-Cinan kitabında nakledilen "Es-salam-u aleyke ya Hüccetallah-i fi ardihi..." cümlesiyle başlayan ziyaret nameyi okumak.

6- Cuma günlerinde, Ramazan Bayramı'nda, Kurban Bayramı'nda ve Gadir Hum Bayramı'nda Nudbe duasını okumak.

7- İmam Mehdi'nin (a.s) ismini duyunca, saygı amacıyla oturduğu yerden kalkmak.

8- Mefatihul-Cinan kitabında nakledilen bazı duaları okuyarak onu anmak.

9- Bir sorunla karşılaşıldığında, önemli işlerde onu yâd etmek ve aracı kılmak. Bunlardan biri de, Kum kentinde bulunan Cemkeran Mescidi'ne giderek tahiyet (cami) namazı ile İmam-ı Zaman namazını namaz kılmak ve İmam'a tevessül etmektir.

Cemkeran Mescidi

Merhum Nasıru'sh-Şeriat'ın "Kum Tarihi" adlı kitabında, "Müstedreku'l-Vesail" kitabının yazarı Hacı Mirza Hüseyin Nurî'den naklen şöyle geçer: Merhum Şeyh Hasan Musle-i Cemkeranî (r.a) der ki:

1- el-İhticac, c.2, s.284

Hicrî 393 yılı ramazan ayının on yedisi pazartesiye salıya bağlayan gecede evimde uyumuştum. Ansızın bir grup gelerek beni uykudan uyandırdı ve Hz. Mehdi'nin (a.s) beni çağırdığını söyledi. Kapıya çıktığımda, bir grup tacirin kapının önünde durduğunu gördüm. Selâm verdim, selâmımı aldılar ve ardından beni Cemkeran Mescidi'nin şu an bulunduğu yere götürdüler. Hz. Mehdi (a.s) orada bir tahtın üzerinde oturmuştu. Beni isimle çağırarak şöyle buyurdu:

"Git Hasan Müslim'e (kendisini o yerin sahibi bilen kimse) bu yerin kutsal bir yer olduğunu ve Allah Teâlâ'nın burayı seçtiğini söyle. Sonra Seyyid Ebu'l-Hasan'a giderek bu arsayı Hasan Müslim'den alıp burada cami yapmaları için diğerlerine vermesini söyle. Halka buraya yönelip değer vermelerini söyle. Burada dört rekât namaz kılsınlar. Bundan iki rekâtını tehiyyetu'l-mescid niyetiyle kılsınlar. Her rekâtta Fâtiha Suresi'nden sonra yedi defa İhlâs Suresi'ni okusunlar, rükû ve secde zikirlerini yedi defa tekrarlasınlar. İki rekâtını da İmam-ı Zaman namazı niyetiyle kılsınlar: Her rekâtta Fâtiha Suresi'ni okurken 'İyyake na'budu ve iyyake nestain' ayetine ulaşınca, bu cümleyi yüz defa tekrarlasınlar. Daha sonra Fâtiha Suresi'ni tamamlasınlar (sure olarak İhlâs'ı bir defa okusunlar), rükû ve secde zikirlerini yedi defa tekrarlasınlar. Namazdan sonra da bir defa 'La ilâhe illallah' diyerek; Hz. Fatıma (s.a) tesbihatını (yani otuz dört defa 'Allah-u Ekber', otuz üç defa 'Elhamdülillah' ve otuz üç defa da 'Subhanellah') desinler. Tesbihattan sonra secdeye giderek yüz defa da, 'Allahumme salli ala Muhammed ve Âl-i Muhammed' söylesinler."

"Kim bu iki rekât namazı (burada) kılsa, Kâbe'de kılmış gibi olur."

Böylece bu cami yapıldı; Şiîlerin, Ehlibeyt dostlarının ve İmam Mehdi'ye tevessül edenlerin ziyaretgâhı oldu.

Bu olayı, Muhaddis Şeyh Abbas Kummî'nin hocası Hacı Mirza Hüseyin Nurî'nin eserlerinden olan "Necmu's-Sakıb" ve "Kelime-i Tayyibe" kitaplarında genişçe okuyabilirsiniz.

10- Kur'ân okumak; hac, umre ve tavafı yerine getirmek, ondan taraf tertemiz babalarını ziyaret etmek, sağlığı için sadaka vermek gibi iyi amelleri ona hediye etmek.

11- Günahlardan gerçekten tövbe etmek. Günahkârların günahlarına tövbe etmeleri her zaman farz olsa da, gaybet döneminde buna daha fazla önem verilmesi gerekir. Çünkü Hz. Mehdi'nin (a.s) gaybete çekilmesi ve gaybetinin uzamasının sebeplerinden birisi, bizim günahlarımızdır.

12- Halkı Hz. Mehdi'ye (a.s) yönlendirmek. Yani her Şiî hem sözüyle, hem de hareketleriyle onun tebliğcilerinden biri olmalı, böylece dinî programları takviye etmede yardımcı olmalıdır. İşte bu, vazifelerin en önemlisidir. Çünkü bizler sürekli Hz. Mehdi'nin (a.s) gelişini beklemek zorundayız. Onun gelişini beklemek ise, onun razı olacağı şekilde hayatı bir düzene koymakla, hâl ve hareketlerimizle adaleti sağlamakla ve Hz. Mehdi'nin (a.s) adil hükümetini istemekle birlikte olmalıdır. Dinî hükümlere bağlılığımızı amelen ortaya koymaz; Allah, Resulü ve İmam'ın isteğine karşı ilgisiz kalırsak ve buna rağmen hâlâ "Biz Hz. Mehdi'nin (a.s) zuhurunu bekleyenlerdiniz." dersek, bu iddiamız yalandan başka hiçbir şey olmaz.

Allah'ım! Onun rızası, merhameti, şefkati, hayır duaları ile bize minnette bulun!

İMAM MEHDİ'DEN VECİZ SÖZLER

- 1- Resulullah'ın (s.a.a) kızı (Fatıma) benim için güzel bir örnektir.
- 2- Yeryüzü, gizlide veya açıkta olan Allah'ın Hücet'inden asla boşa kalmaz.
- 3- Hakkın bizimle (Resulullah'ın Ehlibeyti ile) ve bizim aramızda olduğunu bilmelidirler.
- 4- Bizler Rabbimizin eğittikleriyiz; diğer insanlar da bizim eğittiklerimizdir.
- 5- Gaybet dönemimde benden, bulut arkasındaki güneş gibi yararlanırsınız.
- 6- Yıldızlar gök ehli için güvence vesilesi olduğu gibi, ben de yeryüzü ehli için güvence vesilesiyim.
- 7- Şer'î hükümlerde bizim hadislerimizi rivayet edenlere (şartları haiz müçtehitlere) başvurun. Onlar sizin üzerinize benim hüccetimdir; ben de onlara Allah'ın hüccetiyim.
- 8- Zuhurum için vakit belirleyen yalancıdır.
- 9- Hiç kimse, başkasının malını izni olmadan kullanamaz.⁽¹⁾

1- Bu hadisler, Seyyid Hasan Şirazî'nin *Kelimetu'l-İmami'l-Mehdi* eserinden nakledilmiştir.

Şeyh Saduk'un "*Kemalu'd-Din*" ve Şeyh Tusî'nin "*el-Gaybet*" adlı kitabında Hz. Mehdi'den (a.f) yaklaşık seksen tevki⁽¹⁾ nakledilmiştir. Bunlardan bazıları Şiî ulemanın geneline, bazıları da Şiî taklit mercilerine hitaben özel olarak yazılmıştır. Bu tevkilerin içeriğinden, Hz. Mehdi'nin (a.s), kendi ashap ve izleyicilerine karşı çok şefkatli olduğu, onları gözettiği, onların hidayet bulup nefislerini terbiye etmelerine özel bir ilgi duyduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki, sıkıntıda olup çaresiz duruma düşenler, ondan samimi bir şekilde yardım istediklerinde, sorunlarının çözüldüğüne şahit olmuş; ilmî ve dinî konularda çıkmaza ulaşan bilginler, İmam'ın (a.s) ilhamlarından aydınlanıp hidayet bulmuş; özellikle halkın dinî liderliğini üstlenenler, onun tarafından teyit ve takviye edilmişlerdir. Bu lütuf ve feyizleri tevkilerinde, soru-cevap şeklinde görmekteyiz.

Aşağıdaki emir, İmam-ı Zaman tarafından uzun bir dönem Şiî taklit mercii olan merhum Ayetullah el-Uzma Aga Seyyid Ebu'l-Hasan İsfahanî'ye (öl. hicrî kamerî 1365) gönderilmiş bir emirdir.

10- Halkın hizmetinde ol, evin giriş yerinde otur; (böylece insanlar seninle daha rahat ve çabuk görüşebilirler) ve halkın ihtiyaçlarını gider. Biz sana yardım edeceğiz.

* * *

Allah'ım! Ona ve pak babalarına selâm et. Onun zuhurunu çabuklaştır ve çıkışını kolaylaştır. Sonsuz rahmetinle dilediği her şeyi ver ona. Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Ve son sözümüz: Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.

1- Şia âlimlerinin kitaplarında, gaybet döneminde İmam Mehdi tarafından Şiîlere gönderilen mektup ve emirlere "Tevkiler" denilir.

KAYNAKÇA

— A —

- 1- Abdülazim el-Hasanî, *Atarudî*
- 2- Abgariyyetu'l-İmam
- 3- Asalet-i Mehdeviyyet, *Ayetullah Safi Gulpayganî*
- 4- A'yanu's-Şia, *Seyyid Muhsin Amilî*

— B —

- 5- Basairu'd-Derecat, *Saffar*
- 6- Belagatu'l-Hüseyn, *Seyyid Mustafa Muhsin Musevî*
- 7- Beldeu'l-Emin, *Kef'amî*
- 8- Beytu'l-Ahzan, *Muhaddis Kummî*
- 9- Biharul-Envar, *Allâme Meclisî*, yeni baskı
- 10- Bişarat-i Ahdeyn, *Dr. Sadıkî*

— C —

- 11- Camiu Ahadisi's-Şia, *Ayetullah Burucerdî*
- 12- Camiu'r-Ruvat, *Erdebilî*
- 13- Ceng ve Sulh Der İslâm, *Seyyid Gulam Rıza Saidî*
- 14- Cennatu'l-Hulud, *Hatunabadî*

— D —

- 15- Dairetü'l-Maarif, *Ferid Vecdi*, 3. baskı
- 16- Dastan-i Rastan, *Şehit Murtaza Mutahhari*
- 17- Delailu'l-İmamet, *Taberî*, Necef basımı
- 18- Der İntizar-i İmam, *Şeyh Muzafer*

— E —

- 19- ed-Dürretü'l-Beyda Fî Şerhi Hutbeti'z-Zehra (a.s)
- 20- el-Ağani, *Ebu'l-Ferec el-İsfahanî*
- 21- el-Asru'l-Cahilî, *Dr. Sevfî Zayf*, 5. baskı
- 22-el-Bidayetu ve'n-Nihaye, *İbn Kesir*
- 23- el-Emali, *Seyyid Murtaza*, 1378 hicrî
- 24- el-Emali, *Şeyh Müfid*, Basireti basımı
- 25- el-Emali, *Şeyh Saduk*, Beyrut basımı
- 26- el-Emali, *Şeyh Tusî*, Necef basımı
- 27- el-Envaru'l-Behiyye, *Muhaddis Kummî*
- 28- el-Fihrist, *İbn Nedim*, Mısır basımı
- 29- el-Fihrist, *Şeyh Tusî*, Necef basımı
- 30- el-Fusulu'l-Muhimme, *İbn Sabbağ*, Necef basımı
- 31- el-Fusulu'l-Muhtare, *Seyyid Murtaza*
- 32- el-Gadir, *Allâme Eminî*
- 33- el-Gaybet, *Numanî*
- 34- el-Gaybet, *Şeyh Tusî*
- 35- el-Hayatu's-Siyasiyye Li'l-İmami'r-Rıza (a.s), *Amilî*
- 36- el-Hısal, *Şeyh Saduk*

- 37- el-İhticac, *Şeyh Tabersî*, Necef basımı
- 38- el-İhtisas, *Şeyh Müfid*
- 39- el-İmametü ve's-Siyase, *İbn Kuteybe Dineverî*
- 40- el-İmamu'l-Mehdi, *Ali Muhammed Ali Duhayyil*
- 41- el-İmamu'r-Rıza (a.s), *Muhammed Cevad Fazlullah*
- 42- el-İmamu's-Sadık ve'l-Mezahibu'l-Erbaa, *Esed Haydar*
- 43- el-İrşad, *Şeyh Müfid*, Ahundi basımı
- 44- el-İstiab, *İbn Abdulbirr*
- 45- el-İzah, *Fazl. b. Şazan*, Tahran Üniversitesi basımı
- 46- el-Kâfi (Usul, Furu, Ravza), *Kuleynî*
- 47- el-Keşşaf, *Zimahşerî*
- 48- el-Kuna ve'l-Elkab, *Muhaddis Kummî*
- 49- el-Luhuf, *İbn Tavus*, 1317 hicrî baskısı
- 50- el-Mahasin ve'l-Mesavi, *Beyhakî*, Mısır baskısı
- 51- el-Mehdi, *Seyyid Sadruddin Sadr*, 1. baskı
- 52- el-Mehdiyyu'l-Muntazar, *Şeyh Muhammed Âl-i Yasin*
- 53- el-Menakıb, *İbn Şahraşub*, Kum ve Necef basımı
- 54- el-Milel ve'n-Nihal, *Şehristanî*, Mısır basımı
- 55- el-Mizan, *Allâme Tabatabaî*
- 56- el-Muhtasar Fî Tarihi'l-Beşer
- 57- el-Müsned, *Ahmed b. Hanbel*
- 58- el-Müstedrek Ale's-Sahihayn
- 59- Emanu'l-Ahtar, *İbn Tavus*
- 60- en-Nucum, *İbn Tavus* (vasıta ile)
- 61- Envaru't-Tenzil=Tefsir-i Baydavî

62- eş-Şiatu ve'l-Hâkimun

63- eş-Şifa, *Ebu Ali Sina*

64- et-Tabakat, *İbn Sa'd*

65- et-Tevhid, *Şeyh Saduk*

66- ez-Zeria, *Allâme Tahranî*

— F —

67- Fazailu'l-Hamse, *Firuzabadî*

68- Fazailu'l-İmam Ali (a.s)

69- Ferheng-i Muin, *Muin*

70- Fima Nezzele Mine'l-Kur'ân Fî Ali, *Ebu Nuaym el-İsfahanî*

— G —

71- Gayetu'l-Meram, *Bahranî*

72- Gayetu't-Tadil, *Serdar Kabulî*

— H —

73- Hayatu Muhammed, *Dr. Heykel*

74- Hayatu'l-İmami'l-Hasan b. Ali (a.s), *Kureşî*

75- Hayatu'l-İmami'l-Kâzım (a.s), *Kureşî*

— İ —

76- İkdu'l-Ferid

77- İhkaku'l-Hak ve Mulhakat, Kadı Nurullah Tusterî – *Ayetullah Necefî Maraşî*

- 78- İlamu'l-Vera, *Şeyh Tabersî*, Necef basımı
79- İlelu's-Şerayi, *Şeyh Saduk*
80- İrşadu's-Sari li Şerhi Sahihi'l-Buharî, 1305 hicrî kamerî
81- İsbatu'l-Hüdat, *Şeyh Hürr-i Amilî*

— K, L —

- 82- Kâmil-i Şeyh Bahaî, Mustafavî basımı
83- Kâmilu't-Tevarih, *İbn Esir*, 1385 kamerî baskısı
84- Kâmilu'z-Ziyarat, *İbn Kavleveyh*
85- Kamusu'r-Rical, *Tusterî*
86- Kelimetu'l-İmami'l-Mehdi (a.f), *Seyyid Hasan Şirazî*
87- Kemalu'd-Din, *Şeyh Saduk*
88- Kenzu'l-Fevaid, *Keraçekî*
89- Keşfu'l-Muhacce, *İbn Tavus*
90- Kifayetu'l-Eser
91- Kifayetu'l-Muvahhidin, *Tabersî*
92- Kitabu Hayati'l-Hayevan, *Dimyerî*
93- Kuhlu'l-Basar, *Muhaddis Kummî*
94- Kur'ân-ı Kerim
95- Kurbu'l-İsnad, *Himyerî*
96- Lisanu'l-Arab, *İbn Manzur*

— M —

- 97- Maani'l-Ahbar, *Şeyh Saduk*
98- Makatilu't-Talibiyyin, *Ebu'l-Ferec el-İsfahanî*

- 99- Maktel, *Harezmi*
- 100- Mecmau'l-Bahreyn, *Turayhi*
- 101- Mecmau'l-Beyan, *Tabersi*
- 102- Mefatihü'l-Cinan, *Muhaddis Kummî*
- 103- Mehdi-yi Mev'ud, *Ali Devani*
- 104- Mekârimu'l-Ahlâk, *Tabersi*, Beyrut basımı
- 105- Mektaibu'r-Resul, *Ahmedî*, 1. baskı
- 106- Men Lâ Yahzuru'l-Fakih, *Şeyh Saduk*
- 107- Menhecu's-Sadikin, *Molla Fethullah Kaşanî*
- 108- Mesaru's-Şia, *Şeyh Müfid*
- 109- Mevsuatu Âli'n-Nebi
- 110- Mucamu'l-Büldan, *Yakut Hamevî*
- 111- Mu'cemu Ricali'l-Hadis, *Ayetullah Hoî*
- 112- Muhammed (s.a.) Sitarei Ki Der Mekke Dirahşid
- 113- Muhammed (s.a.a) ve Zimamdarân, *Sabirî*, 1. baskı
- 114- Muhecu'd-Daavat, *İbn Tavus*
- 115- Muntahabu'l-Eser, *Ayetullah Safi*, 1. baskı
- 116- Murucu'z-Zeheb, *Mes'udî*
- 117- Muziru'l-Ahzan
- 118- Müntehe'l-Amal, *Muhaddis Kummî*
- 119- Müntehe'l-Makal=Rical-i Ebu Ali
- 120- Müsnedu'l-İmami'r-Rıza (a.s), *Atarudî*
- 121- Müstedreku'l-Vesail, *Haci Nurî*

— N —

- 122- Necmu's-Sakıb, *Hacı Nurî*
123- Nefesu'l-Mehmum, *Muhaddis Kummî*, İslâmiyye Yayınevi basımı
124- Nehcü'l-Belâğa, Abdüh'un Açıklamasıyla
125- Nehcü'l-Belâğa, Feyzu'l-İslâm
126- Nevid-i Emn ve Eman, *Ayetullah Safi*
127- Nüzhetu'n-Nazır Fî Tenbihi'l-Hatır

— R —

- 128- Rabiü'l-Ebrar, *Zimahşerî* (vasıta ile)
129- Ravzatu'l-Cennat, *Hansarî*, 2. baskı
130- Ravzatu'l-Muttakin, *Molla Muhammed Taki Meclisî*
131- Ravzatu'l-Vaizin (vasıta ile)
132- Rehberan-i Buzurg ve Mesuliyethay-i Buzurgter, *Ayetullah Mekarim Şirazî*
133- Reyahinu's-Şeria, *Mahallatî*
134- Reyhanetu'l-Edeb, *Hıyabanî*
135- Rical-i Keşî, Meşhed basımı
136- Rical-i Necaşî, Tahran basımı
137- Rical-i Şeyh Tusî
138- Risale-i Taaccüp, *Keraçekî*
139- Risaletu'l-İmamet, *Hace Tusî* (vasıta ile)
140- Ruhü'l-Maani Tefsiri, *Alusî*

— S —

- 141- Sahife-i Seccadiye, Belağî Tercümesi
142- Sahih-i Müslim
143- Sefinetu'l-Bihar, *Muhaddis Kummî*
144- Sevabu'l-A'mal, *Şeyh Saduk*
145- Sire-i Halebiye, 1382 hicrî kamerî basımı
146- Sire-i İbn Hişam, 1375 hicrî basımı
147- Sumuvvu'l-Mana
148- Sünen-i Tirmizî

— Ş —

- 149- Şems-i Talia Der Şerh-i Ziyaret-i Camia, *Tabibzade*
150- Şerh-i Maalakat-i Seb', *Zuzenî*
151- Şerh-i Mimiyye, *Ebu Fûras*
152- Şerhu Nehcü'l-Belağa, *Allâme Hoî*
153- Şerhu Nehcü'l-Belağa, *İbn Ebi'l-Hadid*
154- Şia Der İslâm, *Allâme Tabatabaî*

— T —

- 155- Tacu'l-Arus=Şerh-i Kamus
156- Tarih, *Will Durant*
157- Tarih-i Bağdad, *Hatip Bağdadî*
158- Tarih-i Cami-i Edyan, Hikmet Tercümesi
159- Tarih-i İbn Hallikan
160- Tarih-i Kum, *Nasıru's-Şeria*

- 161- Tarih-i Taberî, Leyden basımı
162- Tarih-i Yakubî
163- Tarihu'l-Hülefa, *Suyutî*, 1383 hicrî basımı
164- Tefsir-i Kummî
165- Tefsri-i Ayyâşî
166- Tehzibu'l-Ahkâm, *Şeyh Tusî*
167- Temeddun-i İslâm ve Arap
168- Tenkîhu'l-Makal=Rical-i Memekanî
169- Tercümetu Tevhid-i Mufazzal, *Allâme Meclisî*
170- Tetimmetu'l-Muhtasar fî Tarihi'l-Beşer
171- Tetimmetu'l-Münteha, *Muhaddis Kummî*
172- Tevarihu'n-Nebi ve'l-Âl, *Şeyh Muhammed Taki Tusterî*
173- Tezkiretu'l-Havas, *İbn Cevzî*, Necf basımı
174- Tuhafu'l-Ukul, *Hasan b. Ali el-Harranî*
175- Tuhfetu'l-Ahbab, *Muhaddis Kummî*
176- Tuhfetu'l-Ezhar (vasıta ile)

— U —

- 177- Umdetü't-Talib
178- Usdu'l-Gabe, *İbn Esir*, İslâmiye basımı
179- Uyunu Ahbari'r-Rıza (a.s.), *Şeyh Saduk*
180- Uyunu'l-Mucizat
181- Uzr-i Taksir be Pişgah-i Muhammed (s.a.a) ve Kur'ân

— V —

182- Vesailu's-Şia, *Şeyh Hürr el-Amilî*

183- Vesiletu'l-Mal (vasıta ile)

— Y —

184- Yenabiu'l-Mevedde, *Kunduzî*, 8. baskı

— Z —

185- Zahairu'l-Ukba, *Taberî*

186- Zikra el-Hüseyin (s.a)

Not: Kaynakçada adı geçen eserler, elinizdeki 14 ciltlik Ehlibeyt Serisi kitaplarının tümünün hazırlanılmasında yararlanılan kaynaklardır.